

(Ministru kabineta
2022. gada 18. janvāra
rīkojums Nr. 32)

**Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības plāns
2022.–2023.gadam**

Rīga, 2022

Satura rādītājs

Izmantoto saīsinājumu saraksts	3
I Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības plāna 2022.-2023.gadam kopsavilkums	4
II Plāna mērķis un rīcības virzieni	5
III Situācijas raksturojums	6
1. Nacionālā identitāte un piederība	6
1.1. Stiprināt valstiskuma apziņu un piederības sajūtu Latvijai	7
1.2. Veicināt latviešu valodas kā sabiedrību vienojoša pamata nostiprināšanos ikdienas saziņā	8
1.3. Veicināt vienojošas sociālās atmiņas izpratnes veidošanos sabiedrībā	9
2. Demokrātijas kultūra un iekļaujošs pilsoniskums	10
2.1. Veicināt iedzīvotāju demokrātijas prasmju un zināšanu apguvi atbilstoši globālajiem un laikmeta izaicinājumiem, tai skaitā mūžizglītības kontekstā	11
2.2. Stiprināt pilsoniskās sabiedrības attīstību un ilgtspēju, veidojot pilsonisku kultūru un attīstot iekļaujošu pilsoniskumu	12
2.3. Veidot kvalitatīvu, drošu un iekļaujošu demokrātiskās līdzdalības un informācijas telpu	15
3. Integrācija	20
3.1. Veicināt Latvijā dzīvojošo ārvalstu pilsoņu integrāciju sabiedrībā	20
3.2. Sekmēt iedzīvotāju izpratni par sabiedrības daudzveidību, mazinot negatīvos stereotipus balstītu attieksmi pret dažādām sabiedrības grupām	22
IV Pasākumi mērķa sasniegšanai	25
V Ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetu	42
1. Kopsavilkums par plānā iekļauto uzdevumu īstenošanai nepieciešamo valsts un pašvaldību budžeta finansējumu	42
2. Detalizēts aprēķins plānā iekļauto uzdevumu īstenošanai nepieciešamajam papildu finansējumam	64

Izmantoto saīsinājumu saraksts

AiM	Aizsardzības ministrija
ĀM	Ārlietu ministrija
BISS	Baltijas Sociālo zinātņu institūts (<i>Baltic Institute of Social Sciences</i>)
EM	Ekonomikas ministrija
ES	Eiropas Savienība
FM	Finanšu ministrija
IeM	Iekšlietu ministrija
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
KM	Kultūras ministrija
LM	Labklājības ministrija
MK	Ministru kabinets
NIPSIPP	Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes 2012.–2018. gadam
NVO	Nevalstiskās organizācijas
PKC	Pārresoru koordinācijas centrs
SIF	Sabiedrības integrācijas fonds
TM	Tieslietu ministrija
UNESCO LNK	Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas Latvijas Nacionālā komisija
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VK	Valsts kanceleja
VPK	Valsts Prezidenta kanceleja

I Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības plāna 2022.-2023.gadam kopsavilkums

Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības plāns 2022.-2023.gadam (turpmāk – Plāns) ir sagatavots, lai nodrošinātu Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam¹ (turpmāk – Pamatnostādnes), kā arī Nacionālajā attīstības plānā 2021.-2027.gadam² (turpmāk – NAP2027) noteikto mērķu un uzdevumu izpildi.

Plāna mērķis ir nodrošināt nacionālas³, solidāras, atvērtas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstību, īstenojot Pamatnostādnes noteiktos trīs rīcības virzienus:

1. Nacionālā identitāte un piederība;
2. Demokrātijas kultūra un iekļaujošs pilsoniskums;
3. Integrācija.

Pamatnostādnes definētie rīcības virzieni ir savstarpēji saistīti, nosakot iekļaujošu līdzdalību kā vispārēju ieviešanas principu⁴, kā arī izvirzot caurviju prioritātes, kas attiecināmas uz visiem plāna pasākumiem – nacionālā identitāte, latviešu valoda, uzticēšanās, solidaritāte un sadarbība.

Plāns tika sagatavots, pamatojoties uz Pamatnostādņu izstrādes procesā analizēto informāciju, iepriekšējā perioda pamatnostādņu (NIPSIPP) īstenošanas izvērtējumu⁵, jaunākajiem nacionāla un starptautiska līmeņa pētījumiem, kā arī iedzīvotāju reģionālajās diskusijās apkopotajiem viedokļiem⁶. Plāna izstrādi nodrošināja starpinstitucionāla darba grupa sadarbībā ar institūcijām un organizācijām, kas sniedza priekšlikumus plāna pasākumiem. Darba grupas sastāvā bija iekļauti Valsts prezidenta kancelejas, Valsts kancelejas, Pārresoru koordinācijas centra, Kultūras ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas, Labklājības ministrijas, Ārlietu ministrijas, Iekšlietu ministrijas, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Satiksmes ministrijas, Aizsardzības ministrijas, Zemkopības ministrijas, Veselības ministrijas,

¹ Apstiprinātas ar Ministru kabineta 2021.gada 5.februāra rīkojumu Nr.72 (prot. Nr. 12 24. §). Pieejamas: <https://likumi.lv/ta/id/320841-par-saliedetas-un-pilsoniski-aktivas-sabiedribas-attistibas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>

² Apstiprināts ar 2020.gada 2.jūlija Saeimas lēmumu. Pieejams:

https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAP2027_apstiprin%C4%81ts%20Saeim%C4%81.pdf

³ Šī dokumenta izpratnē tā ir sabiedrība, kas ciena un ir motivēta saglabāt Latvijas nacionālās vērtības, pieaugošas sabiedrības diversifikācijas apstākļos (migrācijas radīta kultūru un valodu daudzveidība).

⁴ Pamatnostādņu virsmērķa sasniegšanas vispārīgais princips: iekļaujoša līdzdalība, kas ikvienam nodrošina iespējas iesaistīties valsts pārvaldībā un nodrošina plašu sabiedrības pārstāvniecību visā tās daudzveidībā, ir pamats zināšanu un prasmju apguvei, lai stiprinātu nacionālo identitāti, latviešu valodu, sociālo uzticēšanos, iedzīvotāju solidaritāti un sadarbību. Pamatnostādnes, 10.lpp

⁵ SIA „Oxford research”, SIA „Agile” (2019). *Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu 2012.–2018. gadam ietekmes izvērtējuma ziņojums*. Pieejams: https://www.km.gov.lv/sites/km/files/media_file/nipsipp20ietekmes20izvertejums1.pdf

⁶ Konsultācijas ar Latvijas iedzīvotājiem tika organizētas divos diskusiju ciklos, kas norisinājās visos Latvijas reģionos 2019.gada oktobrī (18 pilsētās, 350 dalībnieki) un 2020.gada februārī (piecos plānošanas reģionos, ap 150 dalībnieki), kopā iesaistot vismaz 500 dalībniekus. Diskusiju kopsavilkums pieejams <https://www.km.gov.lv/lv/media/11353/download>

Sabiedrības integrācijas fonda, biedrības „Latvijas Pilsoniskā alianse” un biedrības „Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS” pārstāvji. Novērotāja statusā piedalījās *UNESCO (Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija)* Latvijas Nacionālās komisijas pārstāvis.

Sabiedrības līdzdalība papildus tika nodrošināta, izsludinot projekta publisko apspriešanu, kā arī iesaistot NVO un MK sadarbības memoranda īstenošanas padomi.

Plāns paredz rīcību visos pārvaldes līmeņos – nacionālajā, reģionālajā un vietējā. Sasaiste ar hierarhiski augstākiem politikas plānošanas dokumentiem, ES un starptautiskiem dokumentiem, kā arī citu nozaru politikas plānošanas dokumentiem ir noteikta Pamatnostādņēs. Plānā iekļauti rezultāti un rezultatīvie rādītāji, kas noteikti pamatojoties uz 2020.gadā veikto Baltijas Sociālo zinātņu institūta (*Baltic Institute of Social Sciences* – turpmāk BISS) pētījumu „Priekšlikumi Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādņu 2021.-2027.gadam rezultātu un ietekmes rādītāju modelim”.⁷

Plāna sagatavošanā ņemta vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas 2015.gadā pieņemtā rezolūcija „Mūsu pasaules pārveidošana: ilgtspējīgas attīstības programma 2030.gadam”, kurā ietverti 17 ilgtspējīgas attīstības mērķi. Šie mērķi ir aktuāli visām valstīm un tie ir sasniedzami tikai kopīgiem spēkiem.⁸ Plānā ietvertie pasākumi ir īstenoti arī 2021.gadā.

II Plāna mērķis un rīcības virzieni

Plāna mērķis ir nodrošināt Pamatnostādņēs izvirzīto uzdevumu izpildi, tādējādi sekmējot nacionālas, solidāras, atvērtas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstību. Plāns definē pamatnostādņēs noteikto uzdevumu izpildei īstenojamus pasākumus, atbilstoši Pamatnostādņu **trīs rīcības virzieniem**:

1. Rīcības virziens: Nacionālā identitāte un piederība

- 1.1. Stiprināt valstiskuma apziņu un piederības sajūtu Latvijai.
- 1.2. Veicināt latviešu valodas kā sabiedrību vienojoša pamata nostiprināšanos ikdienas saziņā.
- 1.3. Veicināt vienojošas sociālās atmiņas izpratnes veidošanos sabiedrībā.

⁷ BISS (2020). *Priekšlikumi Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības pamatnostādņu 2021.-2027.gadam rezultātu un ietekmes rādītāju modelim*. Rīga. Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/media/11877/download>

⁸ United Nations General Assembly (2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. Pieejams: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>

Kā viens no ilgtspējīgas attīstības mērķiem ir minēts: „Veicināt mierīgu un iekļaujošu sabiedrību ilgtspējīgai attīstībai, visiem nodrošināt piekļuvi tiesai un veidot efektīvas, atbildīgas un iekļaujošas iestādes visos līmeņos”. Arī Eiropas Komisijas 2019.gada pārdomu dokumentā „*Ceļā uz ilgtspējīgu Eiropu līdz 2030.gadam*” ir norādīts, ka ilgtspējības izmaiņas nozīmē arī sociālo tiesību un labklājības veicināšanu visiem. Tas savukārt veicinās sociālo kohēziju dalībvalstīs un visā ES.

2. Rīcības virziens: Demokrātijas kultūra un iekļaujošs pilsoniskums

2.1. Veicināt iedzīvotāju demokrātijas prasmju un zināšanu apguvi atbilstoši globālajiem un laikmeta izaicinājumiem, tai skaitā mūžizglītības kontekstā.

2.2. Stiprināt pilsoniskās sabiedrības attīstību un ilgtspēju, veidojot pilsonisku kultūru un attīstot iekļaujošu pilsoniskumu.

2.3. Veidot kvalitatīvu, drošu un iekļaujošu demokrātiskās līdzdalības un informācijas telpu.

3. Rīcības virziens: Integrācija

3.1. Veicināt Latvijā dzīvojošo ārvalstu pilsoņu integrāciju sabiedrībā.

3.2. Sekmēt iedzīvotāju izpratni par sabiedrības daudzveidību, mazinot negatīvos stereotipus balstītu attieksmi pret dažādām sabiedrības grupām.

Pamatnostādņu mērķa sasniegšanai noteiktie uzdevumi ir vērsti uz to, lai saliedētas sabiedrības politikas īstenošanas rezultātā tiktu veicināta nacionālās identitātes un piederības sajūtas nostiprināšanās, iekļaujošas līdzdalības un pilsonisko zināšanu līmeņa paaugstināšanās, tiktu stiprināta kvalitatīva un droša demokrātiskās līdzdalības un informācijas telpa, veicināta Latvijā dzīvojošo ārvalstu pilsoņu līdzdalība sabiedrībā, kā arī mazinātos negatīvos stereotipus balstīta attieksme pret dažādām sabiedrības grupām.

III Situācijas raksturojums

1. Nacionālā identitāte un piederība

Lai stiprinātu nacionālās identitātes un piederības sajūtas veidošanos Latvijas sabiedrībā, ir svarīgi veicināt vienotas valstiskuma, valodas un vēstures izpratnes nostiprināšanos. Pamatnostādnēs definētā pieeja raksturo nacionālās identitātes dimensijas, kas nosaka indivīda piederību. Tās veidošanos ietekmē dažādu nozaru politiku kopīgi sasniegtie rezultāti. Plāna pasākumi nacionālās identitātes un piederības sajūtas stiprināšanai papildina gan Kultūrpolitikas pamatnostādnēs 2022.-2027.gadam plānotos rīcības virzienus, kuri vērsti uz nacionālās identitātes kultūras dimensiju, gan Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam⁹, kam ir tieša ietekme uz teritoriālās piederības dimensiju, gan Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam, kuru mērķis ir nodrošināt latviešu valodas ilgtspēju un tās lietojumu visās sabiedrības darbības jomās, stiprinot sabiedrības līdzdalību un individuālo atbildību.

Šajā Plāna rīcības virzienā paredzēts stiprināt piederības sajūtu Latvijai, veicināt latviešu valodas lietošanu ikdienas saziņā un izpratnes veidošanos par Latvijas valstiskuma vērtību.

⁹ Apstiprinātas ar Ministru kabineta 2019.gada 26.novembra rīkojumu Nr.587 (prot. Nr. 54 63. §). Pieejamas: <https://likumi.lv/ta/id/310954-par-regionalas-politikas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>

1.1. Stiprināt valstiskuma apziņu un piederības sajūtu Latvijai

Atbilstoši Eiropas Sociālā pētījuma (*European Social Survey*) datiem piederības sajūtas rādītājs Latvijai 2020.gadā bija 78,8%¹⁰ un liecina par Latvijas iedzīvotāju emocionālu saikni ar Latviju. Vienlaikus, valstiskuma apziņas un piederības sajūtas stiprināšanā tādas būtiskas dimensijas kā spējas uzticēties rādītāji ir zemi. Uzticēšanās ietver gan savstarpējo uzticēšanos, gan uzticēšanos valstij un tās institūcijām. Latvijas iedzīvotāji ir salīdzinoši mazāk tendēti uz sadarbību nekā daudzu citu pēckomunisma valstu iedzīvotāji. Tas ietekmē arī kopējo attieksmi pret sabiedrisko labumu.¹¹ Uzticēšanās valdībai ir svarīga saliedētas sabiedrības daļa. Uzticēšanās trūkumu var uztvert arī kā vienu no faktoriem iedzīvotāju nepietiekamai iesaistei politiskajā dzīvē, brīvprātīgās grupās un apvienībās. Vispārēja neuzticēšanās un nevēlēšanās iesaistīties pilsoniskajā dzīvē var ietekmēt to, kā darbojas demokrātija.¹² Pēc Eurobarometra datiem, 2019.gada rudenī valsts pārvaldei Latvijā uzticējās vien 32% aptaujas respondentu. Vienlaikus augstākais uzticības līmenis – 49% – respondentu vidū bija pret reģionāla vai vietēja līmeņa institūcijām. Zems uzticības līmenis Latvijas sabiedrībā saglabājas attiecībā uz Latvijas Republikas Saeimu – 19% un Latvijas valdību – 28%.¹³ 2020.gada novembrī tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra SKDS veiktā Latvijas iedzīvotāju aptauja liecina, ka 35% no Latvijas iedzīvotājiem neuzticas nevienai no demokrātijai svarīgākajām institūcijām. Neuzticēšanās ir īpaši izteikta cilvēkiem bez Latvijas pilsonības, kā arī cilvēkiem ar zemiem ienākumiem.¹⁴

Uzticēšanās ir viena no NAP2027 augstākā līmeņa prioritātēm un atbilstoši noteikta kā viena no caurviju prioritātēm Pamatnostādņēs. Ņemot vērā piederības sajūtas un valstiskuma dažādās dimensijas, šī uzdevuma ieviešana ir cieši saistīta ar Plāna 2.1.uzdevumu „Veicināt iedzīvotāju demokrātijas prasmju un zināšanu apguvi atbilstoši globālajiem un laikmeta izaicinājumiem, tai skaitā mūžizglītības kontekstā”, tādējādi stiprinot Latvijas iedzīvotājos apziņu par viņu lomu Latvijas valsts attīstībā.

Uzdevuma izpildei plānotās darbības saistītas gan ar iepriekšējā perioda pasākumu pēctecības nodrošināšanu, gan ar jaunām norisēm Latvijas politiskajā dienaskārtībā. Latvijas Valsts prezidents 2020.gada 24.septembrī nāca klajā ar paziņojumu „Par Latviešu vēsturisko zemju likumprojektu”, kurā uzsvērts: „[...] Satversmes ievads paredz, ka Latvijas valsts uzdevums ir garantēt latviešu

¹⁰ BISS (2020). *Priekšlikumi Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības pamatnostādņu 2021.-2027.gadam rezultātu un ietekmes rādītāju modelim*. Rīga, 17.lpp. Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/media/11877/download>

¹¹ Mieriņa I. (zin.red.) (2019). *Latvija. Pārskats par tautas attīstību 2017/2018. Sabiedriskā labuma radīšana un kolektīvo resursu nosargāšana Latvijā*. Mieriņa I. Sociālo faktoru ietekme uz ieguldījumu sabiedriskajā labumā. Rīga, 54.lpp.

¹² Mieriņa I. (red.) (2019). *Latvija. Pārskats par tautas attīstību 2017/2018. Sabiedriskā labuma radīšana un kolektīvo resursu nosargāšana Latvijā*. Mieriņa I. Sociālo faktoru ietekme uz ieguldījumu sabiedriskajā labumā. Rīga, 44.lpp.

¹³ Standarta Eurobarometrs 92 (2019). *Sabiedriskā doma Eiropas Savienībā*. Nacionālais ziņojums. Latvija.

¹⁴ Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs SKDS (2020). *Latvijas iedzīvotāju aptauja*. Rīga, 29.lpp. Pieejams: http://providus.lv/article_files/3842/original/Tabulas_integracija_112020_.pdf?1614348752

nācijas, tās valodas un kultūras pastāvēšanu un attīstību cauri gadsimtiem. Šā uzdevuma sekmīgā īstenošanā principiāli svarīga ir latviskuma daudzveidības saglabāšana un kultūrvēsturiskās identitātes stiprināšana latviešu vēsturiskajās zemēs, kā arī latviešu vēsturisko zemju un mazo kultūrtelpu kultūrvēsturiskās vides saglabāšana un ilgtspējīga attīstība. [...]”¹⁵ Latvijas Republikas Saeima 2021.gada 16.jūnijā pieņēma likumu „Latviešu vēsturisko zemju likums”¹⁶.

Īstenojot NIPSIPP un to īstenošanas plānu 2019.-2020.gadam regulārs atbalsts kultūrvēsturiskās identitātes saglabāšanai tika sniegts līviem, suitiem un latgaļiem. Līdz atbilstoša politikas attīstības dokumenta sagatavošanai nepieciešams nodrošināt atbalstu kultūrvēsturiskajām kopienām, kas aktīvi nodrošina mantojuma saglabāšanu un sniedz ieguldījumu Latvijas unikālās identitātes stiprināšanā.

Pamatnostādņu sagatavošanas gaitā organizētajās iedzīvotāju diskusijās tika saņemta virkne priekšlikumu, kas atspoguļo iedzīvotāju viedokli par nepieciešamajiem pasākumiem nacionālās identitātes stiprināšanai, piemēram – jāatrod kaut kas vienojošs, par ko varētu iestāties visi, atbalstīt un apvienot visus iedzīvotājus; vairost cieņu un mīlestību pret savu valsti un tās tradīcijām, līdz ar to mainīt savu attieksmi pret pašvaldību un valsti, saskatot arī pozitīvo un novērtējot to; ieinteresēt piedalīties kopienas dzīvē gan latviešus, gan cittautiešus, lai cilvēki jūtas piederīgi un noderīgi; iesaistīt dažādas iedzīvotāju kopienas latvisko tradīciju saglabāšanas un izzināšanas pasākumos; stiprināt ģimeņu saknes Latvijas kultūrtelpā; nepieciešams valstī noteikt kopīgu attīstības un uzticēšanās virzienu – identificēt kopīgu, sabiedrībai saprotamu sasniedzamo mērķi, kura sasniegšanā var iesaistīties ikviens iedzīvotājs¹⁷. Atbilstoši priekšlikumiem Plānā ir ietverti pasākumi, kas vērsti uz savstarpēju sadarbību, kopīgu vērtību apzināšanos un izpratnes par Latvijas valstiskuma veidošanos un nozīmi stiprināšanu.

1.2. Veicināt latviešu valodas kā sabiedrību vienojoša pamata nostiprināšanos ikdienas saziņā

Kopīga valoda ir viens no faktoriem, kas ietekmē nacionālās identitātes un piederības sajūtas veidošanos. Pieaugošas globalizācijas un kultūru daudzveidības laikā ir svarīgi, lai veidotos kopīgs pasaules redzējums, informācijas un diskusiju telpa. Kopīga valsts valoda ir saliedētas sabiedrības un labi funkcionējošas demokrātijas priekšnoteikums.¹⁸ Galvenais politikas plānošanas attīstības dokuments latviešu valodas stiprināšanas jomā ir Valsts valodas politikas

¹⁵ Latvijas Valsts prezidenta 2020.gada 24.septembra paziņojums Nr.16. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/317584-par-latviesu-vesturisko-zemju-likumprojektu>

¹⁶ Likums „Latviešu vēsturisko zemju likums”, pieņemts Latvijas Republikas Saeimā 2021.gada 16.jūnijā Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/324253-latviesu-vesturisko-zemju-likums>

¹⁷ Apkopotie iedzīvotāju priekšlikumi – Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības pamatnostādņu izstrādes process. Iedzīvotāju diskusijas reģionos. Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/media/11353/download>

¹⁸ Levits E. (2020). *Valsti vieno valodas enerģija*. Pieejams: <https://www.delfi.lv/news/versijas/egils-levits-valsti-vieno-valodas-enerģija.d?id=52559919>

pamatnostādnes 2021.-2027.gadam¹⁹. Tādējādi Plāna pasākumi ir papildinoši un balstīti KM resursos un kompetencē. NIPSIPP liels uzsvars latviešu valodas nostiprināšanā bija vērsts uz latviešu valodas prasmju attīstību un saglabāšanu latviešu diasporā, veidojot plašu un sistēmisku atbalsta pasākumu kopumu – pedagogu sagatavošanu, mācību materiālu sagatavošanu tiešsaistes mācībām u.c. Viens no pasākumiem, kas vienlaikus aptvēra un iesaistīja gan latviešu un mazākumtautību izglītības programmas apgūstošos izglītības iestāžu izglītojamos Latvijā, kā arī diasporas nedēļas nogales skolu audzēkņus un viņu vecākus bija lasīšanas veicināšanas programma „Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”.

Pamatnostādņu sagatavošanas gaitā organizētajās iedzīvotāju diskusijās jautājums par latviešu valodas nostiprināšanos ikdienas saziņā raisīja vienu no aktīvākajām un radošākajām viedokļu apmaiņām. Diskusiju laikā tika piedāvāta virkne risinājumu – jāveido pozitīva latviešu valodas lietošanas vide; jānodrošina iespēja ikvienam interesentam apgūt latviešu valodu bez maksas; latviešu valodas apguves metodēm jābūt kvalitatīvām un daudzveidīgām.²⁰

Plāna ietvaros paredzēts uzlabot attieksmi pret latviešu valodas lietošanu dažādās sabiedrības grupās, nodrošināt latviešu valodas apguves iespējas pieaugušajiem un veidot oriģinālu, latviešu valodas apguvi un lietošanu veicinošu, mediju saturu.

1.3. Veicināt vienojošas sociālās atmiņas izpratnes veidošanos sabiedrībā

Sabiedrībā joprojām visaugstāko konflikta potenciālu saglabā padomju okupācijas un Otrā pasaules kara tēmas. Latviešu un valsts krieviski runājošo Latvijas iedzīvotāju vidū vērojamas nozīmīgas atšķirības attieksmē pret šiem vēstures notikumiem un tas veicina atšķirīgus priekšstatus par Latvijas valstiskuma pamatiem un ģeopolitisko orientāciju.²¹ Liela Latvijas sabiedrības daļa pietiekami nezina Latvijas vēsturi līdz 20.gadsimtam un nespēj paust attieksmi pret tās notikumiem, kuri ir veidojuši Latvijas rietumniecisko identitāti, Latvijas piederību eiropiskajai kultūrtelpai un izpratni par Latvijas tautu un valstiskumu. Tas liecina par ierobežotu vēsturiskuma apziņu, kas eventuāli vājina nacionālās identitātes pamatu²².

Iepriekšējā plānošanas periodā sociālās atmiņas jautājumu risināšanai īstenotie pasākumi attīstījušies trīs virzienos – piemiņas pasākumi, kas veltīti traģiskajiem notikumiem saistībā ar Latvijas okupācijām un Otrā pasaules kara laiku un izglītojoši pasākumi sabiedrības izpratnes veicināšanai par sarežģītajiem

¹⁹ Apstiprinātas ar Ministru kabineta 2021.gada 25.augusta rīkojumu Nr.601 (prot. Nr. 57 35. §). Pieejamas: <https://likumi.lv/ta/id/325679-par-valsts-valodas-politikas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>

²⁰ Apkopotie iedzīvotāju priekšlikumi – Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības pamatnostādņu izstrādes process. Iedzīvotāju diskusijas reģionos. Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/media/11353/download>

²¹ LU Diasporas un migrācijas pētījumu centrs (2017). „Vienojošas nacionālās identitātes un Latvijas kultūrtelpas nostiprināšana. Priekšlikumi sabiedrības integrācijas politikas plānam 2019.-2025.gadam”, 35.lpp. Pieejams: https://www.km.gov.lv/sites/km/files/media_file/ekspertu20zinojums20vienojosas20nacionalas20identitates20un20kulturtelpas20nostiprinasanai1.pdf

²² Turpat, 36.lpp.

Otrā pasaules kara laika notikumiem, kas vērsti uz nepatiesas informācijas un propagandas atspēkošanu.

Iedzīvotāju diskusijās vienojošas sociālās atmiņas veidošanai tika ieteikts jaunās kompetenču izglītības sistēmas ietvaros veicināt interesi par vēsturi, izmantojot interaktīvus elementus, par piemēru minot muzejus; veicināt paaudžu sadarbību un komunikāciju, lai uzlabotu savu sakņu izzināšanu, uzsverot, ka vēsture ir jāzina, sākot ar ģimeni; aktualizēt novadu, pilsētu un citu teritoriālu vienību vēsturi, veicinot novadu pētniecības projektus izglītības iestādēs, kā piemēru minot zinātniski pētnieciskos darbus skolā.²³

Plānā paredzēti pasākumi, kuru ietvaros tiks nodrošināts regulārs izpētes un pārbaudītu vēstures faktu atspoguļošanas darbs, kā arī plānots turpināt informēt sabiedrību par traģiskajiem notikumiem Otrā pasaules kara laikā, pieminot okupācijas režīmu upurus. Plāna pasākumu īstenošanā tiks iesaistīti gan vēstures nozares eksperti, gan citu jomu profesionāļi, tostarp Latvijas kino nozares pārzinātāji.

Sociālā atmiņa un vēsturisko notikumu interpretācija mūsdienu pasaulē ir cieši saistīta ar plašsaziņas līdzekļu izmantošanu. Tie kalpo kā platforma, kurā tiek uzdoti jautājumi un arī sniegtas atbildes par būtiskiem vēsturiskiem notikumiem. Tādējādi šī uzdevuma risināšana būs cieši saistīta arī ar Plāna 2.3.uzdevumu „Veidot kvalitatīvu, drošu un iekļaujošu demokrātiskās līdzdalības un informācijas telpu”.

Papildu ieguldījumu sociālās atmiņas jomas attīstībā sniegs IZM īstenotā kompetenču pieeja izglītībā, kas paredz īstenot obligātu mācību priekšmetu 4.-6.klasē „Sociālās zinības un vēsture”, veicinot vienotas sociālās identitātes un sociālās atmiņas veidošanos un piederības Latvijai apzināšanos.

2. Demokrātijas kultūra un iekļaujošs pilsoniskums

Saskaņā ar *The Economist* Demokrātijas indeksu Latvija ir ierindota „nepilnīgo demokrātiju” sarakstā, ar zemu vērtējumu valdības darbā, politiskajā līdzdalībā un politiskajā kultūrā.²⁴

2020.gada novembrī tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra SKDS veiktā Latvijas iedzīvotāju aptauja liecina, ka tikai 32% Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka vairākumam cilvēku var uzticēties. 61% uzskata, ka saskarsmē ar cilvēkiem jābūt ļoti piesardzīgiem.²⁵

Iedzīvotāju savstarpējā uzticēšanās ir izšķirošs faktors, lai veidotos uzticēšanās publiskajai pārvaldībai un politikai. Uzticēšanās publiskajai pārvaldībai pēdējos gados ir mazinājusies gandrīz visā ES un ir viens no

²³ Apkopotie iedzīvotāju priekšlikumi – Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības pamatnostādņu izstrādes process. Iedzīvotāju diskusijas reģionos. Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/media/11353/download>

²⁴ The Economist Intelligence Unit (2019). *Democracy Index 2019. A year of democratic setbacks and popular protest*. Pieejams: <https://www.eiu.com/topic/democracy-index>

²⁵ Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs SKDS (2020). Latvijas iedzīvotāju aptauja. Rīga, 36.lpp. Pieejams: http://providus.lv/article_files/3842/original/Tabulas_integracija_112020_.pdf?1614348752

ienesliem, kāpēc lielu daļu Eiropas valstu ir pārņēmis populisms – drauds demokrātijai un demokrātiskām institūcijām.²⁶ Tādēļ būtiska ir sabiedrības uzticēšanās līdzilvēkiem, savstarpējās sadarbības prasmes un atvērta valsts pārvalde.

Rīcības virzienā paredzēts paaugstināt iedzīvotāju līdzdalību un spēju ietekmēt rīcībspolitiku, uzlabot iedzīvotāju savstarpējo sadarbību, solidaritāti un uzticēšanos, kā arī veicināt kvalitatīvas un drošas informatīvās telpas attīstību.

2.1. Veicināt iedzīvotāju demokrātijas prasmju un zināšanu apguvi atbilstoši globālajiem un laikmeta izaicinājumiem, tai skaitā mūžizglītības kontekstā

Pilsoniskā sabiedrība ir viens no būtiskākajiem demokrātijas elementiem. Tā var ietekmēt un virzīt sociālās pārmaiņas, kā arī darboties kopējā labuma sasniegšanai. Cilvēku līdzdalību sabiedrības dzīvē un attieksmi pret sabiedrisko labumu ietekmē gan no padomju režīma mantotā politiskās atstumtības kultūra, gan pieredze, kas gūta pēdējos gadu desmitos. Latvijas iedzīvotāju attieksme pret ieguldījumu kopējā labumā ir bijusi problemātiska, par to liecina gan augstais ēnu ekonomikas īpatsvars, gan zemā sabiedriskā aktivitāte.²⁷

Saskaņā ar Tirgus un sociālo pētījumu centra „Latvijas fakti” veikto pētījumu 2018.gadā kādā no pilsoniskajām aktivitātēm iesaistījās tikai nedaudz vairāk par 35% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. Visbiežāk tie bija NVO biedri, jaunieši vecumā līdz 24 gadiem, latvieši, cilvēki ar augstāko izglītību. Biežāk minētais līdzdalības veids ir talkas – tajās bija piedalījušies 25% aptaujāto, un tikai 8% aptaujāto kā līdzdalības veidu ir minējuši tādu pilsoniskās līdzdalības veidu kādu piedalīšanās sabiedriskā apspriedē.²⁸ 2020.gada novembrī tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra SKDS veiktā Latvijas iedzīvotāju aptauja liecina, ka 81% no Latvijas iedzīvotājiem pēdējo divu gadu laikā nebija iesaistījušies nevienā no tipiskām pilsoniskajām aktivitātēm – piemēram, piedalījies sabiedriskās apspriedēs vai protestos, veltījis savu brīvo laiku vai līdzekļus sabiedriski svarīgu jautājumu risināšanai, sazinājies ar deputātiem.²⁹ Zemi līdzdalības rādītāji liecina par politisko atsvešinātību.

NIPSIPP 1.rīcības virzienā „Pilsoniskā sabiedrība un integrācija” bija definēts mērķis „Attīstīt pilsonisko izglītību, izmantojot formālās un neformālās izglītības metodes”. Lielākā daļa pasākumu, atbilstoši definētajai problēmai, bija vērsti uz bērnu un jauniešu pilsonisko zināšanu un prasmju veicināšanu.

Iedzīvotāju diskusijās pilsoniskās izglītības jautājumi raisīja aktīvu viedokļu apmaiņu, sniedzot ļoti plašu priekšlikumu klāstu, piemēram: jau sākot

²⁶ Tony Blair Institute for Global Change (2017). *European Populism: Trends, Threats and Future Prospects*.

²⁷ Zobena A. (zin.red.) (2018). *Inovātīvi risinājumi ceļā uz ilgtspēju: sabiedrība, ekonomika, vide. Innovative Solutions for Sustainability: Society, Economy, Environment*. Zobena A., Felcis R. Ceļā no anomijas uz pašorganizāciju un kolektīvu rīcību. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 146.lpp.

²⁸ Tirgus un sociālo pētījumu centrs „Latvijas fakti” (2018). Pētījums „NVO sektors Latvijā – priekšstati, dalība”. Pieejams: https://www.km.gov.lv/sites/km/files/media_file/nvo-12.20181.pdf

²⁹ Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs SKDS (2020). Latvijas iedzīvotāju aptauja. Rīga, 54.lpp. Pieejams: http://providus.lv/article_files/3842/original/Tabulas_integracija_112020_.pdf?1614348752

no izglītības iestādēm veidot līderu mācību programmas, lai veidojas izpratne par līderību un lai nākotnē nebūtu jāsaskaras ar līderu trūkumu kopienās; popularizēt pilsonisko aktivitāšu pozitīvos ieguvumus, lai motivētu iedzīvotājus aktīvi iesaistīties; ja kāda pilsoniskā grupa vai NVO ir panākusi kādu uzlabojumu – to minēt kā piemēru citiem, lai iedzīvotāji aktivizētos un redzētu, ka sasniegt rezultātu un tikt novērtētam ir iespējams; ir nepieciešams attīstīt un novērtēt brīvprātīgo darbu, lai tas attīstās ilgtspējīgi, lai veidojas sabiedrības iniciatīva un brīvprātīgais darbs tajā būtu kā vērtība; caur pilsonisko līdzdalību var risināt arī gados veco cilvēku vientulības un sociālās izolētības problēmas un daudzus citus priekšlikumus.³⁰

Uzdevuma izpildei plānā paredzēts sekmēt dažādu sabiedrības grupu savstarpējo sadarbību un uzticēšanos, veicināt izpratnes veidošanos par demokrātiju un pilsonisko sabiedrību, kā arī uzlabot iedzīvotāju zināšanas par līdzdalību.

Nozīmīgu ieguldījumu šī uzdevuma īstenošanā sniegs arī „Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam”³¹ un „Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam”.³²

2.2. Stiprināt pilsoniskās sabiedrības attīstību un ilgtspēju, veidojot pilsonisku kultūru un attīstot iekļaujošu pilsoniskumu

Viena no demokrātijas pazīmēm ir tā, ka tā ļauj pilsoņiem piedalīties likumu un valsts politikas veidošanā. Lai līdzdalība būtu jēgpilna un efektīva, pilsoņiem ir jābūt iespējai izdarīt izvēli publiskajā telpā, kas ir brīva no manipulācijām un iejaukšanās, un kur plašsaziņas līdzekļi un pilsoniskā sabiedrība var spēlēt savu lomu demokrātiskas kontroles un līdzsvara nodrošināšanā un atbildības palielināšanā.³³

2018.gada septembrī veiktās Eiropabarometra aptaujas rādītāji liecina, ka kopumā 68% Latvijas pilsoņu ir apmierināti ar iespēju katram pilsonim piedalīties politiskajā dzīvē (piemēram, kandidējot vēlēšanās, kļūstot par politiskās partijas biedru).³⁴ Tikai 64% respondentu ir apmierināti ar iespēju pilsoniskajai sabiedrībai piedalīties demokrātijas veicināšanā un aizsardzībā.³⁵ Savukārt vien 65% aptaujas dalībnieku uzskatīja, ka pilsoniskās sabiedrības (apvienību, NVO) loma demokrātijas un kopīgu vērtību veidošanā un aizsardzībā, tostarp lietpratīgu un plurālistisku demokrātisku debašu veicināšanā, ir vērtējama kā svarīga (par ļoti

³⁰ Apkopotie iedzīvotāju priekšlikumi – Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības pamatnostādņu izstrādes process. Iedzīvotāju diskusijas reģionos. Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/media/11353/download>

³¹ Izsludinātas valsts sekretāru sanāksmē 10.06.2021.

³² Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam. Apstiprinātas ar Ministru kabineta 2019.gada 26.novembra rīkojumu Nr.587. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/310954-par-regionalas-politikas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>

³³ Eiropas Komisija (2020). Komisijas paziņojums Eiropas parlamentam, padomei, Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komitejai un reģionu komitejai. Eiropas Demokrātijas rīcības plāns. COM(2020) 790 galīgā redakcija. 1.lpp.

³⁴ Īpašais Eiropabarometrs 477 (2018) *Demokrātija un vēlēšanas*.

³⁵ Turpat.

svarīgu to uzskatīja tikai 19% respondentu).³⁶ 2020.gada novembrī tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra SKDS veiktā Latvijas iedzīvotāju aptauja liecina, ka tikai 29% Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka viņu balsij ir nozīme Eiropas Savienībā, 47% Latvijā, 55% - savā pašvaldībā.³⁷

Kopumā iedzīvotāju līdzdalību lēmumu pieņemšanā var raksturot kā ļoti zemu – saskaņā ar aptaujas datiem, Latvijas iedzīvotāju, kuri ir iesaistījušies grupās, kas nākušas klajā ar kāda lēmuma pieņemšanas iniciatīvu, nav daudz: Rīgā tie ir bijuši 1,8%, Pierīgā – 3,4% un citos reģionos – 3,6% iedzīvotāju. Iespēju iesaistīties šādās darbībās pieļauj apmēram vienāds daudzums iedzīvotāju gan Rīgā, gan reģionos – attiecīgi 26,1% Rīgā, 15,2% Pierīgā un 27,1% reģionos.³⁸

Būtiska loma pilsoniskās sabiedrības attīstībā ir organizētajai pilsoniskajai sabiedrībai, galvenokārt – biedrībām un nodibinājumiem (NVO sektoram). Pateicoties organizētajai pilsoniskajai sabiedrībai, ir iespējams nodrošināt plašu interešu pārstāvniecību un kvalitatīvu līdzdalību lēmumu pieņemšanā, uzturot pastāvīgu pilsonisko dialogu³⁹ ar lēmumu pieņēmējiem.

NIPSIPP īstenošanas periodā tika izveidots viens no nozīmīgākajiem finanšu instrumentiem pilsoniskās sabiedrības attīstības veicināšanai – valsts budžeta programma „NVO fonds”, sniedzot iespējas NVO stiprināt kapacitāti, piedalīties interešu aizstāvībā un nodrošināt pilsoniskās sabiedrības attīstībai nozīmīgu pasākumu īstenošanu. Papildu ieguldījumu pilsoniskās sabiedrības attīstībā sniedza NVO reģionu atbalsta programma un atbalsts NVO līdzdalībai starptautiskos projektos. Tiesiskās vides uzlabošanai tika izstrādāti Ministru kabineta 2015.gada 22.decembra noteikumi Nr.779 „Biedrību un nodibinājumu klasificēšanas noteikumi”⁴⁰, ar mērķi nodrošināt pietiekamu normatīvo pamatu biedrību un nodibinājumu reģistrā ierakstīto biedrību un nodibinājumu identificēšanai atbilstoši to darbības jomai, tādējādi nodrošinot informācijas par biedrības vai nodibinājuma darbības jomu publisku pieejamību vienuviet. Šādas informācijas nolūks ir nodrošināt biedrību un nodibinājumu sekmīgu iesaisti sociāli ekonomisko jautājumu risināšanā, tiesiski saistošu paplašināto ģenerālvienošanos ieviešanā, mediācijas veicināšanā, kā arī brīvprātīgā darba un prakšu organizēšanā.

³⁶ Īpašais Eirobarometrs 477 (2018) *Demokrātija un vēlēšanas*.

³⁷ Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs SKDS (2020). Latvijas iedzīvotāju aptauja. Rīga, 54.lpp. Pieejams: http://providus.lv/article_files/3842/original/Tabulas_integracija_112020_.pdf?1614348752

³⁸ Zobena A. (zin.red.) (2018). *Inovātīvi risinājumi ceļā uz ilgtspēju: sabiedrība, ekonomika, vide. Innovative Solutions for Sustainability: Society, Economy, Environment*. Zobena A., Felcis R. Ceļā no anomijas uz pašorganizāciju un kolektīvu rīcību. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 160-162.lpp.

³⁹ Saeima, apstiprinot Nacionālās attīstības plānu 2021.-2027.gadam, paziņojumā ir norādījusi, ka: „[...] nosakot dialogam ar pilsonisko sabiedrību līdzvērtīgu pieeju — sociālo dialogu visos lēmumu pieņemšanas posmos, tādējādi stiprinot demokrātiju, palielinot iedzīvotāju savstarpējo uzticēšanos un uzticēšanos valstij.” Skat.: <https://likumi.lv/ta/id/315879-par-latvijas-nacionalo-attistibas-planu-2021-2027-gadam-nap2027-> Valsts kanceleja plāno sagatavot Atvērtās pārvaldības plānu 2022.-2025.gadam, kurā ir paredzēts iekļaut risinājumus sabiedrības līdzdalības un pilsoniskā dialoga attīstībai.

⁴⁰ Ministru kabineta 2015.gada 22.decembra noteikumi Nr.779 „Biedrību un nodibinājumu klasificēšanas noteikumi”. Pieejami: <https://likumi.lv/ta/id/278848-biedribu-un-nodibinajumu-klasificesanas-noteikumi>

Latvijas Republikas Saeima 2015.gada 18.jūnijā pieņēma Brīvprātīgā darba likumu (stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī).⁴¹

Meklējot risinājumus pilsoniskās sabiedrības attīstībai un līdzdalības kultūras uzlabošanai, iedzīvotāju diskusijās tika saņemti priekšlikumi, ka ir nepieciešams stiprināt brīvprātīgo darbu; NVO nepieciešams finansējums, lai organizētu mācības ideju ģenerēšanai/ pieredzes apmaiņas braucieniem ideju un risinājumu dažādībai; pasākumu organizēšanu deleģēt vairāku organizāciju apvienībām, lai pasākumi būtu efektīvāki. Kā priekšlikums tika izteikts nevis piešķirt resursus atsevišķām organizācijām, bet mudināt tās apvienoties viena kopīga mērķa sasniegšanai, saņemot lielāku atbalstu un efektīvāk sasniedzot savu mērķi; NVO sektoram vajadzētu aktīvāk sadarboties savā starpā, veidojot un uzturot pilsoniskās aktivitātes, lai tās ir plašākas tikai par interešu izglītību; valsts un pašvaldības iestādēm jābūt atvērtām, atbalstošām un nenosodošām.

Uzdevuma izpildei plānā paredzēts turpināt valsts budžeta programmu „NVO fonds”, nodrošinot konceptuālajā ziņojumā „Par valsts finansēta nevalstisko organizāciju fonda izveidi”⁴² noteikto darbības virzienu īstenošanu. Plāna ietvaros paredzēts īstenot arī citus pasākumus, lai sekmētu iedzīvotāju sadarbību, līdzdalību un savstarpēju uzticēšanos, tiks nodrošināts atbalsts NVO reģionu līmenī, kā arī nodrošināts līdzfinansējums dalībai starptautiskos projektos un veicināts brīvprātīgo darbs. Vienlaikus līdzdalības budžeta ieviešana pašvaldībās⁴³ sniegs iespēju iedzīvotājiem noteikt to, kā tiek iztērēta daļa no pašvaldības budžeta. Līdzdalības budžets ir viena no iespējām, kā veicināt sabiedrības līdzdalību pašvaldību darbībā, t.sk. veicinot abu pušu sadarbību, ņemot vērā, ka iedzīvotājs būs tas, kurš piedāvās risinājumu kādai sev, savai kopienai vai teritorijai (apkaimei, ciemam) nozīmīgai problēmai. Tāpat līdzdalības budžets mazinās iedzīvotājos sajūtu par to, ka pašvaldība nesniedz pietiekamu atgriezenisko saiti, jo metode paredz mērķtiecīgu pašvaldības komunikāciju un sadarbību ar pašvaldības iedzīvotājiem.

⁴¹ Brīvprātīgā darba likums, pieņemts Latvijas Republikas Saeimā 2015.gada 18.jūnijā. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/275061-brivpratiga-darba-likums>

⁴² Konceptuālais ziņojums „Par valsts finansēta nevalstisko organizāciju fonda izveidi” apstiprināts ar Ministru kabineta 2015.gada 16.decembra rīkojumu Nr.792 „Par konceptuālo ziņojumu „Par valsts finansēta nevalstisko organizāciju fonda izveidi””. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/278602-par-konceptualo-zinojumu-par-valsts-finanseta-nevalstisko-organizaciju-fonda-izveidi>

⁴³ Likumprojekta „Pašvaldību likums” (Nr.976/Lp13) 64.panta pirmā daļa paredz, ka pašvaldība īsteno līdzdalības budžetu ar mērķi veicināt pašvaldības administratīvās teritorijas iedzīvotāju iesaisti teritorijas attīstības jautājumu izlemšanā, ievērojot šajā likumā noteiktās prasības. Par līdzdalības budžeta izlietojumu lemj pašvaldības administratīvās teritorijas iedzīvotāji. Skat. arī likumprojekta 65. – 67.pants. Pieejams: <https://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/0/B6E6044742C8DEF8C2258699003FE189?OpenDocument>

2.3. Veidot kvalitatīvu, drošu un iekļaujošu demokrātiskās līdzdalības un informācijas telpu

21.gadsimtā varam runāt par līdzdalības formu daudzveidības palielināšanos un jauno informācijas un komunikācijas tehnoloģiju sniegtajām priekšrocībām. Īpaši tas attiecināms uz dažādu sociālo tīklu platformu sniegtajām iespējām iedzīvotāju savstarpējās sadarbības un līdzdalības veicināšanai, tostarp teritorijas attīstības plānošanā un īstenošanā. Tās darbojas dažādās jomās – pilsoniskajā un politiskajā aktīvismā, dažādās kolektīvās organizācijas formās, tās ļauj īstenot arī neliela mēroga pašorganizēšanās formas ar dažādiem mērķiem – palīdzēt, atbrīvoties no lietām vai dalīties ar tām, identificēt un uzraudzīt teritorijā notiekošo, konsultēties par labākajiem risinājumiem u. tml.⁴⁴

Sabiedrības informēšanai un līdzdalības veicināšanai aizvien lielāku vērību piešķir arī valsts institūcijas, veidojot interaktīvas digitālas platformas. Piemēram, VARAM ir izveidojusi Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmu (TAPIS), kas ikvienam interesentam nodrošina informāciju un iespēju iesniegt savu viedokli par konkrētu teritoriju attīstības plānošanas dokumentiem visā to sagatavošanas laikā, kā arī piedāvā elektronisku pakalpojumu – izziņu par konkrētās teritorijas atļauto izmantošanu. Tāpat līdzdalības budžeta iedzīvināšanai paredzēts izveidot digitālo platformu, tādējādi veicinot sabiedrības līdzdalību teritorijas attīstības plānošanā.

Demokrātijas rādītāji gan Eiropā, gan visā pasaulē pēdējos gados ir kritušies. Tā rezultātā iedzīvotāju vidū ir samazinājies uzticēšanās līmenis ne tikai valdībām un valsts institūcijām, bet arī plašsaziņas līdzekļiem. Dezinformācija ir nopietns drauds demokrātijai, tā ietekmē cilvēku uzskatus un veiktās izvēles.⁴⁵

2018.gadā 74% Latvijas pilsoņu norādīja, ka viņus satrauc dezinformācija un sagrozīta informācija internetā pirms vietēja, valsts un Eiropas līmeņa vēlēšanu norises.⁴⁶ 52% Latvijas pilsoņu uzskata, ka valsts institūcijām būtu jāpalīdz iedzīvotājiem sekmīgāk atpazīt dezinformāciju.⁴⁷ Savukārt 67% Latvijas pilsoņu uzskata, ka personas dati, ko cilvēki atstāj internetā, tiek izmantoti mērķorientētu politisku vēstījumu radīšanai, tādējādi apdraudot brīvu un godīgu konkurenci politisko partiju starpā. 50% Latvijas pilsoņu uztrauc politisko debašu ierobežojumi, un cenzūra tiešsaistes sociālajos tīklos.⁴⁸ Jānorāda, ka 58% Latvijas respondentu nav apmierināti ar cīņu pret dezinformāciju medijos (piemēram, nepatiesām, pārspīlētām vai sagrozītām ziņām). Tomēr kopumā ar mediju daudzveidību Latvijā ir apmierināti 73% respondentu.⁴⁹ Tas izpaužas arī izmaiņās

⁴⁴ Mieriņa I. (red.) (2019). *Latvija. Pārskats par tautas attīstību 2017/2018. Sabiedriskā labuma radīšana un kolektīvo resursu nosargāšana Latvijā*. Valtenbergs V., Brice L. Kolektīvā pašorganizācija sociālo tīklu platformās. Rīga, 103.lpp.

⁴⁵ Eiropas Komisija (2020). Komisijas paziņojums Eiropas parlamentam, padomei, Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komitejai un reģionu komitejai. Eiropas Demokrātijas rīcības plāns. COM(2020) 790 galīgā redakcija. 2.lpp.

⁴⁶ Īpašais Eiropabarometrs 477 (2018). *Demokrātija un vēlēšanas*.

⁴⁷ Īpašais Eiropabarometrs 503 (2019). *Digitalizācijas ietekme uz ikdienas dzīvi*.

⁴⁸ Īpašais Eiropabarometrs 477 (2018). *Demokrātija un vēlēšanas*.

⁴⁹ Standarta Eiropabarometrs 92 (2019). *Sabiedriskā doma Eiropas Savienībā*. Nacionālais ziņojums. Latvija.

Latvijas pilsoņu uzticēšanās līmenī drukātajai presei un televīzijai. Saskaņā ar sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Latvijas Fakti” 2020.gadā veikto pētījumu „Pētījums par Latvijas iedzīvotāju mediju satura lietošanas paradumiem un sabiedrības vajadzībām”, Latvijas sabiedriskajai televīzijai kopumā uzticas 86% Latvijas sabiedrisko mediju lietotāju, savukārt Latvijas sabiedriskajam radio kopumā uzticas 83% respondentu.⁵⁰

Pēdējā gadu desmitā liela daļa informatīvās telpas ir pārvietojusies uz digitālo vidi, īpaši tas bija vērojams Covid-19 pandēmijas laikā. Lai arī digitālā vide sniedz vairākas priekšrocības, tajā ir arī vieglāk manipulēt, ietekmēt indivīda uzskatus un domas. Līdz ar to par izaicinājumu kļūst arī demokrātijas vērtību saglabāšana interneta vidē.⁵¹ Saskaņā ar Eurobarometra aptaujas datiem 56% respondentu norāda, ka vēlētos aktīvāk kontrolēt, kā tiek izmantoti viņu personas dati (piemēram, informācija par energopatēriņu, tiešsaistes iepirkšanās paradumiem, veselību utt.).⁵² Kopumā 58% respondentu vēlētos iegūt drošu, vienotu digitālu identifikācijas rīku, ar ko varētu pieslēgties visiem tiešsaistes pakalpojumiem (gan publiskiem, gan privātiem) un kontrolēt savu datu izmantošanu.^{53, 54}

Lai gan Latvijā interneta lietojuma rādītāji ir augsti, daļa sabiedrības pieder kategorijai, kam līdzdalības iespējas digitālā vidē un tiešsaistes aktīvisms nav pieejams. Tas iezīmē vienu no problēmām – digitālo plaisu, kas veidojas gan vecuma, gan izglītības un ienākumu līdzekļu atšķirību dēļ. Tā liedz visiem

⁵⁰ SIA „Latvijas Fakti” (2020). Pētījums par Latvijas iedzīvotāju mediju satura lietošanas paradumiem un sabiedrības vajadzībām. Rīga, 13.lpp. Pieejams: https://www.neplpadome.lv/lv/assets/documents/Petijumi/NEPLP_atskaite-10.2020_Final.pdf

⁵¹ Valsts prezidenta Egila Levita apļa diskusija ar jauniešiem „Jaunietis. Valstsgriba. Demokrātija”. 12.10.2020., Bauskā. Pieejama: <https://www.facebook.com/egilslevitslv/videos/418781579134631/>

⁵² Īpašais Eurobarometrs 503 (2019). *Digitalizācijas ietekme uz ikdienas dzīvi*.

⁵³ Turpat.

⁵⁴ VARAM politika ir vērsta uz to, lai nodrošinātu personām vienotu digitālo identifikācijas rīku, kas elektroniskā vidē būtu universāli izmantojams un pielīdzināms pases uzrādīšanai klātienē. Ir pieņemti grozījumi Personu apliecināšanu dokumentu likumā (<https://likumi.lv/ta/id/306979-grozijumi-personu-apliecinosu-dokumentu-likuma>), kas nosaka personas apliecināšanu (eID kartes) obligātumu no 2023.gada 1.janvāra (izņemot atsevišķas personu kategorijas, kurām noteikts ilgāks pārejas periods), līdz ar to tiek garantēta vienotas eID identifikācijas pieejamība visiem Latvijas iedzīvotājiem. Attiecībā uz iespējām izmantot šo vienoto identifikācijas rīku, ir izstrādāti grozījumi Fizisko personu elektroniskās identifikācijas likumā (apstiprināti Saēmā 14.10.2021.), kas paredz nodrošināt fiziskajai personai iespēju jebkurā publiskās vai privātpersonas sniegta e-pakalpojuma pieprasīšanas un saņemšanas posmā identifikācijai izmantot valsts nodrošinātu nacionālo elektroniskās identifikācijas līdzekli, kas iekļauts personas apliecināšanā (eID kartē) vai eID kartes mobilajā risinājumā.

2021.gada 3.jūnijā Eiropas Komisija ir nākusi klajā ar paziņojumu ieviest Eiropas digitālās identitātes satvaru, kas būs pieejams visiem Eiropas Savienības pilsoņiem, pastāvīgajiem iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Iedzīvotāji varēs ar viedtālruna palīdzību pierādīt savu identitāti un kopīgi elektroniskos dokumentus, kas glabāsies Eiropas digitālās identitātes makā. Tiešsaistes pakalpojumus viņi varēs saņemt ar savas valsts digitālo identifikāciju, kas būs atzīta visā Eiropā. Ļoti lielām platformām pēc lietotāja pieprasījuma būs jāakceptē Eiropas digitālās identitātes maku izmantošana, piemēram, vecuma pierādīšanai. Eiropas digitālā identitāte būs pieejama ikvienam, kurš to vēlēties izmantot, tā būs plaši izmantojama, tās lietotāji varēs pārzināt savus datus.

sabiedrības locekļiem vienlīdz aktīvi iesaistīties, kā arī būt vienādi informētiem par iespēju līdzdarboties.^{55, 56}

Vērtējot Latvijas iedzīvotāju plašsaziņas līdzekļu lietošanas paradumus, eksperti ir konstatējuši, ka pārsvarā dominē pasīvs informācijas saņemšanas paradums, nekritiska pieeja ikdienā izmantotajiem medijiem, netiek izmantoti alternatīvi informācijas avoti, kā arī informācija tiek iegūta vienas valodas informatīvajā telpā. Tādējādi pastāv priekšnoteikumi mediju izmantošanai propagandas nolūkā un manipulācijai ar cilvēku uzskatiem un vērtībām.⁵⁷

Latvijas informatīvā telpa tiek uzskatīta par vienu no Krievijas nemilitārajiem apdraudējumiem visvairāk pakļautajām. To lielā mērā sekmē labās krievu valodas zināšanas un mediju patēriņa ieradumi Latvijas sabiedrībā. Ir konstatēti vairāki vēstījumi, kas laikā no 2008.-2014.gadam ir bijuši mērķtiecīgi vērsti uz Latvijas sabiedrību. Piemēram, „Latvijā tiek diskriminēti krievvalodīgie iedzīvotāji”, „Latvija pārraksta Otrā pasaules kara vēsturi”, „Latvija ir neveiksmīga valsts”, „Latvijas Rietumu partneri nav uzticami”.⁵⁸ Saskaņā ar Drošības un stratēģisko pētījumu centra pētījuma datiem, 96,6% Latvijas

⁵⁵ Mieriņa I. (red.) (2019). *Latvija. Pārskats par tautas attīstību 2017/2018. Sabiedriskā labuma radīšana un kolektīvo resursu nosargāšana Latvijā*. Valtenbergs V., Brice L. Kolektīvā pašorganizācija sociālo tīklu platformās. Rīga, 105-111.lpp.

⁵⁶ Valsts pārvaldes digitalizācijas procesam ir jābūt atbildīgam, neierobežojot iespējas iedzīvotājiem un uzņēmējiem saņemt valsts pārvaldes pakalpojumus. Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2019.gadā Latvijā piekļuve internetam bija 85,4% mājsaimniecību (Centrālās statistikas pārvaldes dati par interneta pieejamību mājsaimniecībās 2019.gadā. Pieejami: http://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/zin/zin_01ikt_datori_MS/ITMG010.px/table/tableViewLayout1/). Personām ir nodrošināta iespēja pašvaldību publiskajās bibliotēkās bez maksas izmantot internetu un datorus (Ministru kabineta 2014.gada 30.septembra noteikumi Nr.591 „Kārtība, kādā piešķir valsts budžeta līdzfinansējumu datoru, interneta un vispārpieejamo elektroniskās informācijas resursu publiskās pieejamības nodrošināšanai pašvaldību bibliotēkās”), tomēr pēc Eiropas Digitālās ekonomikas un sabiedrības indeksa datiem par 2019.gadu, Latvijā 11,6% iedzīvotāju nekad nav lietojuši internetu (Eiropas Digitālās ekonomikas un sabiedrības indeks (2019). Pieejams: [https://digital-agenda-data.eu/charts/see-the-evolution-of-an-indicator-and-compare-countries#chart={%22indicator-group%22:%22internet-usage%22,%22indicator%22:%22iux%22,%22breakdown%22:%22ind_total%22,%22unit-measure%22:%22pc_ind%22,%22ref-area%22:\[%22EU%22,%22LV%22\]}](https://digital-agenda-data.eu/charts/see-the-evolution-of-an-indicator-and-compare-countries#chart={%22indicator-group%22:%22internet-usage%22,%22indicator%22:%22iux%22,%22breakdown%22:%22ind_total%22,%22unit-measure%22:%22pc_ind%22,%22ref-area%22:[%22EU%22,%22LV%22]})). Valsts stratēģiski īsteno politiku pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai un efektivitātes paaugstināšanai, tos sniedzot primāri digitālā veidā, vienlaikus nodrošinot visaptverošu klātienas atbalstu iedzīvotājiem, kuriem kādu iemeslu dēļ ir ierobežotas iespējas izmantot digitālo vidi un e-pakalpojumus (interneta pieejamība, digitālās prasmes, piekļūstamības prasības u.c.). Lai e-pakalpojumus varētu saņemt arī tie iedzīvotāji, kuri neizmanto eID karti ar elektronisko parakstu vai internetbanku, ir izstrādāts īpašs risinājums – e-asistents jeb pilnvarotais e-pakalpojums (Pilnvarotā e-pakalpojuma jeb e-asistenta darbības principus 2020.gada 19.februārī apstiprināja Ministru kabinets, pieņemot grozījumus Ministru kabineta 2017.gada 4.jūlija noteikumos Nr.401 „Noteikumi par valsts pārvaldes vienoto klientu apkalpošanas centru veidiem, sniegto pakalpojumu apjomu un pakalpojumu sniegšanas kārtību”, kuri nosaka valsts pārvaldes vienoto klientu apkalpošanu centru darbības kārtību), kura mērķis ir radīt vienlīdzīgu pieejamību valsts un pašvaldību pakalpojumiem visām sociālajām grupām, dodot iespēju ikvienam saņemt pakalpojumus elektroniski. Tā piemēram, iesniegt gada ienākumu deklarācijas un pieteikt citus pakalpojumus iedzīvotājiem ir iespējams arī Valsts un pašvaldību vienotajos klientu apkalpošanas centros, saņemot informatīvu atbalstu, un tādējādi nodrošinot, ka valsts pārvaldes pakalpojumi ir pieejami visiem Latvijas iedzīvotājiem, arī tiem, kuri dažādu apsvērumu dēļ nevar patstāvīgi to izdarīt elektroniskā vidē.

⁵⁷ Zobena A. (zin.red.) (2018). *Inovātīvi risinājumi ceļā uz ilgtspēju: sabiedrība, ekonomika, vide. Innovative Solutions for Sustainability: Society, Economy, Environment*. Valtenbergs V. Kolektīvā rīcība interneta politiskās komunikācijas un sabiedrības vērtīborientācijas izmaiņu kontekstā. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 47.lpp.

⁵⁸ Zobena A. (zin. red.) (2018). *Apmaldījušies brīvībā: anomija mūsdienu Latvijā. Lost in Freedom: Anomy in Contemporary Latvia*. Ikstens J. Ar balsi vien? Mediju patēriņa, vērtīborientāciju un valdības darbības vērtējuma ietekme uz Latvijas iedzīvotāju attieksmēm pret valsts drošību. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 77-80.lpp.

iedzīvotāju, kuri mājās lieto krievu valodu, medijus lieto krievu valodā un tikai 51,8% no tiem lieto arī plašsaziņas līdzekļus latviešu valodā.⁵⁹ Pret Krievijas propagandas vēstījumiem uzņēmīgāki ir tie respondenti, kuri ne tikai pastiprināti izmanto krievvalodīgos plašsaziņas līdzekļus, kā arī šie respondenti ir neapmierinātāki ar Latvijas publiskās pārvaldes darbību.⁶⁰

NIPSIPP īstenošana sniedza nozīmīgu ieguldījumu informatīvās telpas stiprināšanā. Tā rezultātā Latvijas sabiedriskie mediji varēja, piemēram, uzsākt portāla LSM.lv izveidi un darbību, nodrošināt ievērojamu daļu Latvijas Radio 4 satura, kā arī nodrošināt Latvijas Radio 4 apraidi Latgales reģionā, izveidot Latvijas Radio 1 raidījumu „21.gs. latvietis” (šobrīd „Globālais latvietis. 21.gadsimts”) un radīt Latvijas Radio raidījumu „Kolnasāta”.

Šī uzdevuma ietvaros īstenotie pasākumi kalpoja par pamatu Latvijas plašsaziņas līdzekļu (mediju) politikas izveidei un attīstībai.

Iedzīvotāju diskusijās iegūtie viedokļi norāda, ka ir jādomā, kā novērst to, ka cilvēki dzīvo dažādos informācijas „burbuļos” jeb segmentētās informācijas telpās un līdz ar to nelieto vienu valodu; jāatbalsta kritiskās domāšanas un emocionālās inteligences stiprināšana visās vecuma grupās; jāstiprina reģionālie mediji un pierobežas mediju telpa, jo tie veido un stiprina nacionālo un lokālo identitāti, uzrunā un iesaista cilvēkus pašvaldību problēmu risināšanā; jāveido mediju saturs latviešu valodā visām vecuma un valodas zināšanu, kā arī dažādu interešu grupām, lai tas ir atbilstošs un pieejams; valsts iestādēm vajadzētu sūtīt informāciju iedzīvotājiem uztveramā valodā, piemēram, lai teksts nav sarežģīts un viegli uztverams; stiprināt sabiedriskos medijus sociālajos tīklos; jāstiprina un jāizglīto žurnālisti, lai viņi spēj piedāvāt kvalitatīvu informāciju. Vienlaikus jāmin, ka ne mazāk svarīga perspektīva iedzīvotāju diskusijās bija jautājums par to, kā tiek veidots dialogs ar iedzīvotājiem no valsts un pašvaldību iestāžu puses.

Lai nodrošinātu kvalitatīvu informāciju, uzdevuma izpildei plānā tiks sekmēta pētījumu veikšana par saliedētas sabiedrības attīstības un demokrātijas jautājumiem, īstenoti medijpratības un digitālo prasmju attīstības pasākumi, veicināta uzticamas tiesiskās informācijas pieejamība un nodrošināta sabiedrības iesaiste politikas veidošanas pasākumos.

Nozīmīga loma kvalitatīvas, drošas un iekļaujošas demokrātiskās līdzdalības un informācijas telpas veidošanā ir gan sabiedriskajiem medijiem, gan komerciālajiem medijiem, gan nekomerciālajiem medijiem.⁶¹ Būtisku ieguldījumu sabiedrības saliedēšanas un pilsoniskās aktivitātes veicināšanā

⁵⁹ Berzina I. (2018). Political Trust and Russian Media in Latvia. *Journal on Baltic Security*, 2018; 4(2). p.5.

⁶⁰ Zobena A. (zin. red.) (2018). *Apmaldījušies brīvībā: anomija mūsdienu Latvijā. Lost in Freedom: Anomy in Contemporary Latvia*. Ikstens J. Ar balsi vien? Mediju patēriņa, vērtīborientāciju un valdības darbības vērtējuma ietekme uz Latvijas iedzīvotāju attieksmēm pret valsts drošību. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 90-91.lpp.

⁶¹ Sabiedrisko mediju iesaiste saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības sekmēšanā tiek īstenota saskaņā ar Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likumu (Pieņemts Saeimā 2020.gada 19.novembrī. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/319096-sabiedrisko-elektronisko-plassazinas-lidzeklu-un-to-parvaldibas-likums>), kā arī atbilstoši citiem likumiem un politikas plānošanas dokumentiem, ņemot vērā Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes apstiprinātu sabiedriskā pasūtījuma ietvaru. Konkrēti atbalsta pasākumi komerciālajiem un nekomerciālajiem medijiem tiks ietverti mediju politikas plānošanas dokumentos nākamajam periodam.

sniedz arī Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome, kas saskaņā ar Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares attīstības nacionālo stratēģiju 2018.-2022.gadam⁶² nodrošina gan mediju atbalsta pasākumus, gan veicina sabiedrības medijpratību.

Saskaņā ar Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likumu⁶³ tiks izveidota Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome. Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu vispārējais stratēģiskais mērķis ir stiprināt Latvijas demokrātisko iekārtu, vārda brīvību un Latvijas iedzīvotāju sajūtu, ka viņi ir piederīgi Latvijai, kopt latviešu valodu un nacionālo kultūru.

Latvijas Republikas Saeima 2019.gada 26.septembrī nāca klajā ar paziņojumu „Par Nacionālās drošības koncepcijas apstiprināšanu”.⁶⁴ Paziņojuma 8.sadaļā „Latvijas informatīvajai telpai radītā apdraudējuma novēršana” ir uzsvērts, ka: „[...] Viens no nacionālās drošības sistēmas stūrakmeņiem ir demokrātijas nosargāšana. Demokrātija spēj darboties, ja pilsoņi pieņem lēmumus, balstoties uz informāciju, ko nodrošina mediju plurālisms un daudzveidība. Tas vienlīdz attiecas uz elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem un drukāto presi. Tāpēc Latvijas informatīvo telpu raksturo tādi demokrātijas principi kā preses brīvība un cenzūras aizliegums. Latvijas mediju tirgū pastāv brīvā tirgus un konkurences nosacījumi, kas iedzīvotājiem dod rīcības brīvību izvēlēties sev tīkamu informācijas avotu. Vienlaikus, Latvijas un Eiropas drukāto un elektronisko mediju pieejamība nacionālā un reģionālā līmenī ir būtisks informatīvās telpas drošības elements. [...] Mediju vides atbalsta pasākumiem ir jābūt vēršiem uz to, lai stiprinātu iedzīvotāju uzticēšanos neatkarīgajiem medijiem kā svarīgai demokrātiskai institūcijai un sabiedrības interešu aizstāvei. [...]”

⁶² Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares attīstības nacionālā stratēģija 2018.-2022.gadam. Apstiprināta ar Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes 2018.gada 12.aprīļa lēmumu Nr.63. Pieejama: <https://www.neplpadome.lv/lv/sakums/normativie-akti/nacionala-strategija.html>

⁶³ Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likums. Pieņemts Saeimā 2020.gada 19.novembrī. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/319096-sabiedrisko-elektronisko-plassazinas-lidzeklu-un-to-parvaldibas-likums>

⁶⁴ Latvijas Republikas Saeimas 2019.gada 26.septembra paziņojums „Par Nacionālās drošības koncepcijas apstiprināšanu”. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/309647-par-nacionalas-drosibas-koncepcijas-apstiprinasanu>

3. Integrācija

Rīcības virziena ietvaros tiks veicināta dažādu sabiedrības grupu savstarpējā sadarbība, uzticēšanās un solidaritāte, uzlabotas līdzdalības iespējas un mazināti aizspriedumi.

3.1. Veicināt Latvijā dzīvojošo ārvalstu pilsoņu integrāciju sabiedrībā

Latvijā 2020.gada 1.janvārī bija reģistrēti 1 907 675 iedzīvotāji, no tiem 266 625 nebija Latvijas pilsonības. Skaitliski nozīmīga ir trešo valstu pilsoņu kopa – uz 2020.gada 1.jūliju Latvijā bija reģistrēti 78 896 trešo valstu pilsoņi.⁶⁵

2017.gadā veiktais pētījums atklāj, ka dažādās dzīves situācijās trešo valstu pilsoņi visbiežāk sarunājas krievu valodā. Tas skaidrojams ar to, ka lielai daļai trešo valstu pilsoņu krievu valoda ir dzimtā valoda. Visbiežāk krievu valoda tiek izmantota publiskajā telpā – uz ielas, veikalā, sabiedriskajā transportā (66%), sazinoties ar draugiem, paziņām (62%) un ar ģimenes locekļiem, ar kuriem dzīvo kopā (62%). Arī saziņā ar latviešiem trešo valstu pilsoņi lielākoties izmanto krievu valodu, latviešu valodu izmanto tikai 36%.⁶⁶ Trešo valstu pilsoņi ar plašākām valodu zināšanām praktiski vienlīdz bieži runā arī angļu valodā, piemēram, trešo valstu pilsoņi, kuri studē augstskolās, mācību vidē visbiežāk sarunājas angļu valodā (33%). Citās valodās, piemēram, ķīniešu, spāņu u.c., trešo valstu pilsoņi runā šaurā lokā – ģimenē (17%) un ar saviem draugiem vai paziņām (12%).⁶⁷ Konkurējošās valodas, ja tās veido pašpietiekamu vidi, neveicina latviešu valodas apguvi un ir šķērslis integrācijas procesam. Latviešu valodas apguvi ietekmē trešo valstu pilsoņu ilgtermiņa plāni – jo ilgāk ir plānots uzturēties Latvijā, jo lielāka iespēja, ka tiks apgūta latviešu valoda. Aptaujas rezultāti rāda, ka no tiem, kas plāno uzturēties Latvijā mazāk kā gadu, latviešu valodu ir mācījušies 41%. Savukārt no tiem, kas plāno uzturēties Latvijā ilgāk kā gadu – latviešu valodu apguvuši 78%.⁶⁸ Vērtējot savas latviešu valodas zināšanas, 49% trešo valstu pilsoņu norāda, ka zina to pamatzināšanu līmenī, bet 35% latviešu valodu nezina. Tikai 1% trešo valstu pilsoņu savas latviešu valodas zināšanas uzskata par ļoti labām.⁶⁹

Saskaņā ar 2017.gada Eirobarometra aptaujas datiem 88% respondentu uzskata, ka latviešu valodas prasme ir svarīgs faktors sekmīgai imigrantu integrācijai Latvijā. Savukārt piederības sajūtu Latvijai kā svarīgu veiksmīgas

⁶⁵ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde (2020). *Statistika: uzturēšanās atļaujas*. Pieejams: <https://www.pmlp.gov.lv/lv/sakums/statistika/uzturesanas-atlaujas.html>

⁶⁶ Baltic Institute of Social Sciences (2017). *Trešo valstu pilsoņu situācijas izpēte Latvijā 2017*. Pētījuma rezultātu ziņojums. Rīga, 37.lpp.

⁶⁷ Turpat, 38.lpp.

⁶⁸ Turpat, 38.lpp.

⁶⁹ Turpat, 39.lpp.

integrācijas faktoru norāda vien 74% respondentu, bet Latvijas pilsonības iegūšanu – 65% respondentu.⁷⁰

Latvijā dalība integrācijas pasākumos ir brīvprātīga. Tomēr tādi sākotnējās integrācijas pasākumi kā kultūrorientācijas ievadkursi un latviešu valodas kursi ir pieejami tikai kā atsevišķas iniciatīvas, piemēram, Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda projektu ietvaros vai bezmaksas valodu kursus dažādās pašvaldībās.

Integrācija Latvijas sabiedrībā ir aktuāls jautājums ne tikai trešo valstu pilsoņiem, bet arī personām, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība: bēgļiem un alternatīvo statusu ieguvušām personām.

Salīdzinājumā ar trešo valstu pilsoņiem, personām, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, latviešu valodas zināšanu trūkums rada lielākus šķēršļus, lai iekļautos Latvijas sabiedrībā, piemēram, ir apgrūtināta piekļuve dažādiem pakalpojumiem, tostarp izglītības un veselības pakalpojumiem, kā arī ir apgrūtināta piekļuve darba tirgum un mājokļiem.

Saskaņā ar Migrantu integrācijas politikas indeksa vērtējumu Latvijas politika imigrantu integrācijas atbalstam vērtējama kā drīzāk nelabvēlīga, saņemot vien 37 no iespējamajiem 100 punktiem. Vissliktāk ir novērtēta politiskās līdzdalības dimensija, taču kā drīzāk nelabvēlīgas vērtējamās arī darba tirgus mobilitātes, izglītības un veselības aprūpes dimensijas un piekļuve pilsonībai.⁷¹

NIPSIPP nodrošināja ES līdzekļu piesaisti trešo valstu pilsoņu, tai skaitā starptautiskās aizsardzības saņēmēju, integrācijas pasākumu īstenošanai, galvenokārt nodrošinot agrīnās integrācijas pasākumus – ievadkursus par Latviju, latviešu valodas kursus un konsultatīvu atbalstu integrācijas centrā. 2015.gadā tika izstrādāts un Ministru kabinetā pieņemts „Rīcības plāns personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā” (Ministru kabineta 2015.gada 2.decembra rīkojums Nr.759)⁷². Atbilstoši Ministru kabineta 2017.gada 14.novembra protokollēmumam par informatīvo ziņojumu „Par Rīcības plānā personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā, paredzēto pasākumu izpildi” (prot. Nr.57 49.§), rīcības plāna izpildē iesaistītajām institūcijām jānodrošina plānā paredzēto uzdevumu izpilde to pamatfunkciju izpildei, tostarp Eiropas Savienības fondu un projektu īstenošanai piešķirtā finansējuma ietvaros, kā arī pēc rīcības plāna termiņa beigām.

Iedzīvotāju diskusijās par ārvalstnieku integrāciju tika iegūti viedokļi par valsts valodas apguvi: ārvalstu pilsoņiem vajadzētu viena gada laikā ar mentora atbalstu apgūt valsts valodu, lai varētu sazināties ar vietējo sabiedrību vismaz

⁷⁰ Īpašais Eiropabarometrs 469 (2017). *Imigrantu integrācija Eiropas Savienībā*.

⁷¹ Lāce A. (2020). *Migrantu integrācijas indekss: 2020.gada dati*. Pieejams: <http://providus.lv/article/migrantu-integrācijas-indekss-2020-gada-dati>;

Migrant Integration Policy Index 2020. Latvia. Pieejams: <https://www.mipex.eu/latvia>

⁷² Rīcības plāns personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā, apstiprināts ar Ministru kabineta 2015.gada 2.decembra rīkojumu Nr.759. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/278257-ricibas-plans-personu-kuram-nepieciesama-starptautiska-aizsardziba-parvietosana-un-uznemsana-latvija>

sarunvalodas līmenī; valstij vajadzētu nodrošināt minimālo obligāto latviešu sarunvalodas kursu ārvalstu pilsoņiem, kas būtu pieejams bez maksas; izveidot brīvi pieejamu lingvistisko rīku latviešu valodas mācībām, lai ikviens varētu interaktīvā veidā apgūt latviešu valodu. Ja šāda aplikācija jau pastāv, tad informēt sabiedrību par šo iespēju un popularizēt to; latviešu valodas apguves metodēm ir jābūt kvalitatīvām un daudzveidīgām, lai ieinteresētu un motivētu to apgūt un pielietot vietējā sabiedrībā. Diskusijās iegūti arī priekšlikumi par to, ka ārvalstu pilsoņiem būtu nepieciešams sniegt informāciju par vietējo kopienu, par viņu iespējām, kā arī uzrunāt ārvalstu pilsoņus personīgi un iesaistīt vietējās kopienas dzīvē, ko varētu panākt ar NVO sektora starpniecību; ārvalstu pilsoņiem būtu jāsniedz arī atbalsts darba meklēšanā un izmantojot plašsaziņas līdzekļus, informēt ārvalstu pilsoņus par iespējām piedalīties vietējās kopienas dzīvē, popularizējot tautas deju nodarbības, kora un citu interešu izglītības pulciņu darbību.

Uzdevuma izpildei plānā tiks nodrošināti agrīnās integrācijas pasākumi trešo valstu pilsoņiem, tai skaitā personām, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, tiks uzsākta vienas pieturas aģentūras koncepcijas sagatavošana, kā arī nodrošināti pasākumi, kas sniedz iespējas apgūt latviešu valodu neformālā vidē, nodrošināts atbalsts speciālistiem un uzlabota informācijas pieejamība.

3.2.Sekmēt iedzīvotāju izpratni par sabiedrības daudzveidību, mazinot negatīvos stereotipos balstītu attieksmi pret dažādām sabiedrības grupām

Starptautiskās migrācijas apstākļos visā pasaulē ir aktualizējušies neiecietības, rasisma un diskriminācijas jautājumi. Eiropā visbiežāk par diskriminācijas un neiecietības upuriem kļūst imigranti un patvēruma meklētāji, arī mazākumtautību pārstāvji, kuru rase, etniskā vai valstiskā piederība, reliģija, valoda vai kultūra ir atšķirīgas. Diskriminācija, rasisms un neiecietība ir drauds tādām eiropeskajām vērtībām kā brīvība, drošība un taisnīgums. Lai nodrošinātu aktīvu rīcību, 2020.gada 18.septembrī EK nāca klajā ar paziņojumu par ES rasisma apkarošanas rīcības plānu 2020.-2025.gadam⁷³, kā arī ar virkni citu iniciatīvu neiecietības un diskriminācijas novēršanai.

Dažādu etnisko grupu diskrimināciju ir grūti izskaust un to var izraisīt dažādi faktori. Pētījumos par šo tēmu tiek izšķirta beznosacījuma diskriminācija, kuras pamatā ir nepatika pret migrantiem un statistiskā diskriminācija, kuras pamatā ir specifiski uzskati, kas saistīti ar cilvēkiem no dažādām etniskām grupām.⁷⁴ Saskaņā ar Eirobarometra aptaujas datiem, 40% respondentu uzskata,

⁷³ European Commission (2020). Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. A Union of equality: EU anti-racism action plan 2020-2025. Brussels, 18.9.2020. COM(2020) 565 final. Pieejams: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/a_union_of_equality_eu_action_plan_against_racism_2020_-_2025_en.pdf

⁷⁴ Boarini R., Causa O., Fleurbaey M., Grimalda G., Woolard I. (2018). Reducing inequalities and strengthening social cohesion through inclusive growth: a roadmap for action. *Economics: The Open-Access, Open-Assessment*

ka Latvijā izplatīta ir vecuma diskriminācija (persona tiek uzskatīta kā pārāk veca vai pārāk jauna), bet 37% respondentu uzskata, ka izplatīta ir invaliditātes diskriminācija⁷⁵. Saskaņā ar 2020.gada novembrī tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra SKDS veiktās Latvijas iedzīvotāju aptaujas rezultātiem, 86% Latvijas iedzīvotāju pēdējā gada laikā ar diskriminējošu attieksmi nav saskārušies. Aptaujas dalībnieki, kuri ir saskārušies ar diskrimināciju, norādīja, ka 4% gadījumu ir saskārušies ar vecuma diskrimināciju, 4% gadījumu – ar diskrimināciju etniskās piederības dēļ, bet 3% gadījumu – pilsonības dēļ.⁷⁶

Papildus dati liecina, ka Latvijas sabiedrībā valda augsts aizspriedumu līmenis pret romu tautības iedzīvotājiem. 2019.gadā informatīvās kampaņas „Atvērtība ir vērtība” ietvaros īstenotās aptaujas rezultāti liecina, ka 42% respondentu ir bijusi negatīva pieredze saskarsmē ar romu tautības cilvēkiem. Aptauja atklāj, ka romu tautības cilvēku par savu kolēģi nevēlētos 33% respondentu, par ģimenes locekli – 47% respondentu, bet par kaimiņu – 36% respondentu. Līdzīgi vērtējumi izteikti arī par afgāņu, pakistāniešu, sīriešu un afrikāņu izcelsmes cilvēkiem. Aptaujā noskaidrots arī dalībnieku viedoklis par sabiedrības grupām, pret kurām būtu jāizturas ar piesardzību. Par tādām tiek uzskatīti patvēruma meklētāji (56%) – cilvēki, kuri Latvijā ieradušies strādāt mazkvalificētus darbus (33%) un termiņuzturēšanās atļauju saņēmēji (31%).⁷⁷

Saskaņā ar Latvijas Cilvēktiesību centra veikto ārvalstu studentu aptaujas rezultātiem 68% aptaujāto ir saskārušies ar dažādām neiecietības izpausmēm, tostarp, naida runu, naida noziegumiem un diskrimināciju. 33% respondentu atbildēja, ka ir cietuši paši un 36%, ka ir bijuši liecinieki šādiem gadījumiem vai ir dzirdējuši par tiem no citiem. Kā galvenie aizskāruma iemesli visbiežāk norādīta - ādas krāsa vai rase (36%), etniskā izcelsme (25%), valoda (22%), reliģiskā piederība (6%).⁷⁸

NIPSIPP nodrošināja plašu pasākumu kopumu mazākumtautību kultūras savpatnības saglabāšanai un attīstībai, tai skaitā radot iespēju apgūt autentiska etnogrāfiskā kultūras mantojuma zināšanas mazākumtautību kultūras kolektīvu vadītājiem, iesaistot mazākumtautību kolektīvus Vispārējo latviešu dziesmu un deju svētku kustībā, kā arī attīstot mazākumtautību kultūras vēstnieku programmu.

Romu kopienas iekļaušanās veicināšanai tika uzsākta ES programmas finansētu projektu īstenošana, nodrošinot finansējumu dažādas jomas aptverošiem

E-Journal, 12 (2018-63), pp.15-16. Pieejams: http://www.economics-ejournal.org/dataset/PDFs/journalarticles_2018-63.pdf

⁷⁵ Īpašais Eiropabarometrs 493 (2019). *Diskriminācija Eiropas Savienībā*.

⁷⁶ Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs SKDS (2020). Latvijas iedzīvotāju aptauja. Rīga, 5.lpp. Pieejams: http://providus.lv/article_files/3842/original/Tabulas_integracija_112020_.pdf?1614348752

⁷⁷ SKDS (2019). *Latvijas iedzīvotāju viedoklis par etniskajām attiecībām Latvijā*. Pieejams: https://www.sif.gov.lv/images/files/ESF/ESF-integracija/petijumi/Atvertiba_ir_vertiba_SKDS_petijums.pdf

⁷⁸ Latvijas Cilvēktiesību centrs (2016). *Ārvalstu studentu/imigrantu aptauja par saskarsmi ar neiecietības izpausmēm Latvijā*.

Pieejama: <http://cilvektiesibas.org.lv/media/attachments/10/05/2017/studentuaptaujaLV2016.pdf>

pasākumiem un panākot uzlabojumus nodarbinātības, izglītības, veselības aprūpes un līdzdalības jomā.

Iedzīvotāju diskusijās iegūtie viedokļi par sabiedrības daudzveidību akcentēja dažādu projektu un pasākumu nepieciešamību, lai cilvēkiem būtu iespējas iepazīt atšķirīgo, saņemt informāciju un iesaistīties koprades aktivitātēs. Svarīga loma tika piešķirta izglītībai (arī neformālajai) par sabiedrības daudzveidību, ietverot plašākas sabiedrības kategorijas - par alergijām, slimībām, u.c. Īpaši tika uzsvērts, ka šāda veida pasākumi jāveic mazpilsētās un reģionos, ārpus Rīgas veidojot iekļaujošus, kopienā saliedējošus pasākumus un veicinot sabiedrības izpratni par atšķirīgām kultūrām. Kultūra šādos pasākumos kalpotu kā saliedējošs elements.

Uzdevuma izpildei plānā tiks sniegts atbalsts mazākumtautību kultūras savpatnības saglabāšanai un attīstībai, īstenoti pasākumi romu līdzdalības atbalstam, sekmēta sabiedrības izpratne par daudzveidību, mazinot aizspriedumus un neiecietību.

IV Pasākumi mērķa sasniegšanai⁷⁹

Plāna mērķis	Nodrošināt nacionālas, solidāras, atvērtas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstību un Nacionālajā attīstības plānā noteikto uzdevumu un mērķu izpildi.
1. Rīcības virziens - Nacionālā identitāte un piederība	
<u>1.rīcības virziena politikas rezultāti</u>	Paaugstinājies Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kas jūtas piederīgi Latvijai, izprot un apzinās Latvijas valstiskuma vērtību; uzlabojušās latviešu valodas prasmes dažādās mērķa grupās un tās tiek praktiski lietotas ikdienas situācijās.
<u>Rezultatīvie rādītāji</u>	<p>Piederības sajūta Latvijai (ļoti tuvs, tuvs), ESS (2015.g. 88,9% ⇒ 2024.g. 92%)⁸⁰;</p> <p>Piederības sajūta Latvijai (ļoti tuvs, tuvs), starp tiem, kas mājās pārsvarā nerunā latviski, ESS (2020.g. 67,5% ⇒ 2024.g. 70%);</p> <p>Iedzīvotāju īpatsvars, kuri prot latviešu valodu un kuru dzimtā valoda nav latviešu valoda (25-64 g.vec.), CSP (2016.g. 81,5% ⇒ 2024.g. 82,5%);</p> <p>Iedzīvotāju īpatsvars, kuri prot latviešu valodu, no tiem Latvijas iedzīvotājiem, kuru dzimtā valoda nav latviešu valoda, LVA (2019.g. 88% ⇒ 2024.g. 90%);</p> <p>Iedzīvotāju īpatsvars, kas atzīmē Latvijas Republikas proklamēšanas dienu 18. novembrī, Latvijas sociālās atmiņas monitorings (2017.g. 72% ⇒ 2024.g. 74%);</p> <p>Iedzīvotāju īpatsvars, kas atzīmē Latvijas Republikas Neatkarības deklarācijas pasludināšanas dienu 4. maijā, Latvijas sociālās atmiņas monitorings (2017.g. 29% ⇒ 2024.g. 31%);</p> <p>Iedzīvotāju īpatsvars, kas uzskata, ka 1940.gadā tas bija Latvijas brīvprātīgs lēmums pievienoties PSRS, Latvijas sociālās atmiņas monitorings (2017.g. 22,3% ⇒ 2024.g. 20%);</p> <p>Iedzīvotāju īpatsvars, kas atzīmē Latvijas Republikas proklamēšanas dienu 18. novembrī, pēc lietotās valodas ģimenē, latviešu vai krievu, Latvijas sociālās atmiņas monitorings (latviešu: 2017.g. 82% ⇒ 2024.g. 84%; krievu: 2017.g. 58% ⇒ 2024.g. 60%);</p> <p>Iedzīvotāju īpatsvars, kas atzīmē Latvijas Republikas Neatkarības deklarācijas pasludināšanas dienu 4. maijā, pēc lietotās valodas ģimenē, latviešu vai krievu, Latvijas sociālās atmiņas monitorings (latviešu: 2017.g. 37% ⇒ 2024.g. 39%; krievu: 2017.g. 16% ⇒ 2024.g. 18%).</p>

⁷⁹ Kultūras ministrija plāno izstrādāt ieteikumus projektu un pasākumu īstenošanai, lai iedzīvinātu iekļaujošas līdzdalības principus, kā arī Pamatnostādnēs ietvertās caurviju prioritātes.

⁸⁰ Norādītās rezultatīvā rādītāja vērtības ir saskaņā ar NAP2027 ietvertajām indikatoru vērtībām. Ņemot vērā, ka rezultatīvais rādītājs ir uzskatāms par subjektīvās attieksmes rādītāju, tā vērtības dažādu faktoru ietekmē var mainīties. Saskaņā ar Kultūras ministrijas 2020.gadā pasūtītā pētījuma „Priekšlikumi Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības pamatnostādņu 2021.-2027.gadam rezultātu un ietekmes rādītāju modelim” rezultātā iegūtajiem secinājumiem, rādītāja „Piederības sajūta Latvijai (ļoti tuvs, tuvs)” jaunākā vērtība (2020.gads), salīdzinot ar NAP2027 norādīto, ir kritusies no 88,9% uz 78,7%. Attiecīgi 2024.gada vērtība ir pārrēķināta atbilstoši aktuālajai situācijai – 80%.

1.1. Uzdevums						
Stiprināt valstiskuma apziņu un piederības sajūtu Latvijai						
N.p.k.	Pasākums	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Izpildes termiņš (līdz pusgadam)
1.1.1.	Pastāvīgs dialogs ar sabiedrību par nacionālo identitāti un piederību	Aktualizēti nacionālās identitātes un piederības jautājumi, nodrošināta atgriezeniskā saite starp politikas plānošanā iesaistītajām institūcijām un iedzīvotājiem.	Organizētas tikšanās ar iedzīvotājiem, ietverot dažādu sabiedrības grupu pārstāvjus, par nacionālās identitātes un piederības jautājumiem vismaz 1 reizi gadā katrā plānošanas reģionā.	KM		2023.gada II pusgads
1.1.2.	Atbalsts novadu kultūrvēsturiskā mantojuma un identitātes saglabāšanai un attīstībai	Nodrošināts atbalsts novadu kultūrvēsturiskā mantojuma un identitātes saglabāšanai un attīstībai. Stiprināta nacionālā identitāte un piederības sajūta.	Katru gadu īstenoti vismaz 3 pasākumi novadu kultūrvēsturiskā mantojuma un identitātes saglabāšanai un attīstībai.	LNKC	KM	2023.gada II pusgads
1.1.3.	Atbalsts Latgales kultūras tradīciju saglabāšanai un popularizēšanai	Nodrošināts atbalsts Latgales kultūrvēsturiskā mantojuma un identitātes saglabāšanai un attīstībai. Stiprināta nacionālā identitāte un piederības sajūta.	Katru gadu īstenots vismaz 10 pasākumu kopums Latgales reģionā.	LNKC	KM	2023.gada II pusgads
1.1.4.	Mazākumtautību un latviešu jauniešu sadarbības programma	Stiprināta Latvijā dzīvojošo mazākumtautību bērnu un jauniešu piederības sajūta Latvijas valstij; Veicināta Latvijas mazākumtautību etniskās unikalitātes apzināšanās.	Īstenoti vismaz 5 projekti gadā; Aktivitātēs iesaistīti vismaz 400 bērnu/jaunieši.	SIF		2023.gada II pusgads
1.1.5.	Izglītojoši pasākumi skolēniem un jauniešiem par valsts aizsardzības jautājumiem un Latvijas valsts vēstures svarīgiem notikumiem	Veicināta skolēnu un jauniešu piederības sajūta savam novadam un Latvijas valstij; Latvijā skolās īstenota valsts aizsardzības mācība.	Vidējās izglītības iestādēs nodrošināta valsts aizsardzības mācības apguve 1190 izglītojamo grupām; Patriotiskos pasākumos 2022./2023.mācību gadā iesaistījušies 8000 bērnu un jauniešu, kas darbojas kustībā „Jaunsardze”.	AiM, AiM JC	IZM	2023.gada II pusgads

1.2.	Veicināt latviešu valodas kā sabiedrību vienojoša pamata nostiprināšanos ikdienas saziņā					
Uzdevums						
1.2.1.	Latviešu valodas lietošanas veicināšanas programma „Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” ⁸¹	Uzlabojusies attieksme pret latviešu valodas lietošanu ikdienas saziņā dažādās sabiedrības grupās, nodrošināta kvalitatīvas literatūras pieejamība, tai skaitā mazākumtautību auditorijā.	Katru gadu organizēts konkurss „Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”, iesaistot vismaz 600 institūcijas un vismaz 20 000 dalībnieku.	LNB	KM	2023.gada II pusgads
1.3.	Veicināt vienojošas sociālās atmiņas izpratnes veidošanos sabiedrībā					
Uzdevums						
1.3.1.	Vienojošas atceres kultūras attīstību veidojošas iniciatīvas	Uzlabojusies sabiedrības izpratne par pretrunīgiem Latvijas vēstures jautājumiem, tai skaitā par komunistiskā režīma un nacistiskā režīma īstenotajām represijām pret Latvijas iedzīvotājiem Otrā pasaules kara laikā.	Katru gadu organizēti vismaz 2 pasākumi par komunistiskā režīma īstenotajām represijām pret Latvijas iedzīvotājiem Otrā pasaules kara laikā; Katru gadu īstenots vismaz 1 piemiņas pasākums holokausta upuru piemiņai un to Latvijas iedzīvotāju piemiņai, kuri glābuši ebrejus Otrajā pasaules karā; Katru gadu īstenots vismaz 1 piemiņas pasākums Otrā pasaules kara laikā īstenotā romu holokausta upuru piemiņai.	KM		2023.gada II pusgads
1.3.2.	Izglītojošas programmas Latvijas sabiedrībai par Latvijas valstiskuma veidošanos un attīstību Eiropas un Pasaules vēstures kontekstā, kas veicina piederības sajūtas un saliedētību Latvijas sabiedrībā.	Uzlabojusies sabiedrības izpratne par Latvijas valstiskuma veidošanos un attīstību, tai skaitā par valstiskuma nepārtrauktību un padomju okupācijas sociālekonomiskajām sekām, akcentējot dažādu sociālo grupu iesaisti Latvijas svarīgākajos vēstures notikumos;	Katru gadu īstenoti vismaz 2 izglītojoši pasākumi katrā reģionā; Sekmēta dažādu publiski pieejamu izglītojošu materiālu (filmas, pētījumi, publicistika u.c.) atpazīstamība un izmantošana, iesaistot vēstures nozares ekspertus un citu jomu profesionāļus.	KM		2023.gada II pusgads

⁸¹ Latviešu valodas lietošanas veicināšanas programma „Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” iekļauta arī Plānā darbam ar diasporu 2021.-2023.gadam (pasākums Nr. 1.2.1.4.). Plānā darbam ar diasporu 2021.-2023.gadam ietvertais pasākums tiks īstenots tikai Latvijā un konkrēti – koncentrējoties uz mazākumtautību auditoriju. Latviešu valodas lietošanas veicināšanas programma „Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” 2021.gadā saņem Eiropas Sociālā fonda specifiskā atbalsta mērķa 8.3.2. „Palielināt atbalstu vispārējās izglītības iestādēm izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai” ietvaros Valsts izglītības satura centra īstenotā projekta Nr.8.3.2.2/16/I/001 finansējumu.

		Veicināta vienotas sociālās atmiņas izpratnes nostiprināšanas Latvijas sabiedrībā.			
1.3.3.	Pierādījumos balstītas informācijas par Latvijas vēstures notikumiem popularizēšana	Uzlabojusies sabiedrības izpratne par dažādiem Latvijas vēstures notikumiem un faktiem, tostarp par Nacionālās pretošanās kustības darbību; Veicināta vienotas sociālās atmiņas izpratnes nostiprināšanas Latvijas sabiedrībā.	Katru gadu nodrošinātas vismaz 12 publikācijas, kurās skaidroti vēstures fakti, pamatojoties uz pierādījumos balstītu informāciju; Izveidota sadarbība starp dažādām Latvijas atmiņas institūcijām un neatkarīgiem pētniekiem; Katru gadu organizētas regulāras diskusijas.	KM	2023.gada II pusgads

2. Rīcības virziens – Demokrātijas kultūra un iekļaujošs pilsoniskums

<u>2.rīcības virziena politikas rezultāti</u>	Palielinājies iedzīvotāju skaits, kas aktīvi iesaistās dažādās sabiedrības līdzdalības aktivitātēs; pieaugusi iedzīvotāju ticība spējai ietekmēt rīcībpolitiku un apmierinātība ar demokrātijas darbību; uzlabojusies iedzīvotāju savstarpējā sadarbība un uzticēšanās; paaugstinājies visas sabiedrības pilsoniskā un politiskā uzticēšanās; uzlabojusies iedzīvotāju medijpratība.
<u>Rezultatīvie rādītāji</u>	<p>Iedzīvotāju pilsoniskās līdzdalības indekss, ESS (2020.g. 9,8% ⇨ 2024.g. 25%);</p> <p>Iedzīvotāju apmierinātība ar demokrātijas sistēmu, ESS (2020.g. 18,6% ⇨ 2024.g. 21%);</p> <p>Iedzīvotāju uztvere par iespēju ietekmēt rīcībpolitiku, ESS (2020.g. 1,73 ⇨ 2024.g. 2,8);</p> <p>Līdzdalība Saeimas vēlēšanās, CVK (2018.g. 53,6% ⇨ 2022.g. 55%);</p> <p>Iedzīvotāju savstarpējā uzticēšanās, ESS (2020.g. 19,8% ⇨ 2024.g. 22%);</p> <p>Iedzīvotāju savstarpējais atbalsts, ESS (2020.g. 5,27 ⇨ 2024.g. 4,9);</p> <p>Iedzīvotāju politiskās uzticēšanās indekss, ESS (2020.g. 3,9 ⇨ 2024.g. 3,5);</p> <p>Iedzīvotāju uzticēšanās līmenis medijiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Augsts uzticēšanās līmenis medijiem (2019.g. 21% ⇨ 2024.g. 25-28%); - Vidējs uzticēšanās līmenis medijiem (2019.g. 49% ⇨ 2024.g. 49-51%); - Iedzīvotāju iesaistīšanās sabiedriskajās organizācijās (ir darbojies kādā organizācijā vai apvienībā, neskaitot politiskās partijas vai apvienības), ESS (2020.g. 6,3% ⇨ 2024.g. 8,3%); - Iedzīvotāju uzticēšanās reģionāla un vietēja līmeņa institūcijām, Eurobarometer (2019.g. 49% ⇨ 2024.g. 49-53%).

2.1. Uzdevums						
Veicināt iedzīvotāju demokrātijas prasmju un zināšanu apguvi atbilstoši globālajiem un laikmeta izaicinājumiem, tai skaitā mūžizglītības kontekstā						
N.p.k.	Pasākums	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Izpildes termiņš (līdz pusgadam)
2.1.1.	Demokrātijas un līdzdalības zināšanu un prasmju apguves domnīcas	Uzlabojusās iedzīvotāju demokrātijas un līdzdalības zināšanas, prasmes un attieksmes; Sekmēta dažādu sabiedrības grupu savstarpējā sadarbība un uzticēšanās; Veicināta sabiedrības informētība un pašorganizēšanās iespējas pilsoniskajai sabiedrībai svarīgu un aktuālu jautājumu risināšanas gadījumā; Nodrošināta sabiedrības mobilizēšana un motivēšana iesaistīties līdzdalības formās; Sekmēta Valsts valodas dienas tradīcijas iedibināšana; Veicināta iedzīvotāju, pilsoniskās sabiedrības organizāciju un citu iesaistīto pušu sadarbība kopīgu mērķu sasniegšanā.	Katru gadu organizēta vismaz 1 demokrātijas un līdzdalības zināšanu un prasmju apguves domnīca katrā reģionā; Norisinājušās vismaz divas diskusijas par mūsdienu demokrātijas izaicinājumiem, apzinot problēmas un mērķa grupas, kurām nepieciešamas informatīvas/ izglītojošas aktivitātes par demokrātiskajiem procesiem valstī.	KM	SIF, reģionu NVO atbalsta centri	2023.gada II pusgads
2.1.2.	Atbalsts starpskolu pilsoniskajām iniciatīvām	Uzlabojusies skolēnu un jauniešu izpratne un zināšanas par pilsoniskās līdzdalības veidiem.	Katru gadu īstenotas vismaz 10 iniciatīvas.	KM	UNESCO LNK	2023.gada II pusgads
2.1.3.	Izglītojoši pasākumi skolēniem un jauniešiem par pilsoniskās līdzdalības nozīmi valsts aizsardzībā	Uzlabojusies skolēnu un jauniešu izpratne un zināšanas par pilsoniskās līdzdalības veidiem; Uzlabojusies skolēnu un jauniešu izpratne un zināšanas par visaptverošas valsts aizsardzības un pretošanās nozīmi krīzes gadījumā.	Vidējās izglītības iestādēs nodrošināta valsts aizsardzības mācības apguve 1190 izglītojamo grupām.	AiM	IZM	2023.gada II pusgads
2.1.4.	Starptautiskais pilsoniskās izglītības pētījums (<i>IEA International Civic and Citizenship Education Study</i> , IEA ICCS 2022), īstenots darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 8.3.6. specifiskā atbalsta mērķa „Ieviest izglītības	Nodrošināts piecpadsmit gadus vecu skolēnu pilsonisko zināšanu izaugsmes monitorings; Sekmēta dinamikas izpēte par jauniešu sagatavotību pildīt pilsoņa pienākumus.	Veikts pilsoniskās izglītības pētījums.	IZM	LU	2023.gada II pusgads

	kvalitātes monitoringa sistēmu” 8.3.6.2. pasākuma „Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveide” Eiropas Sociālā fonda projekta Nr. 8.3.6.2/17/I/001 „Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveide un īstenošana” ietvaros					
2.2. Uzdevums	Stiprināt pilsoniskās sabiedrības attīstību un ilgtspēju, veidojot pilsonisku kultūru un attīstot iekļaujošu pilsoniskumu					
2.2.1.	Programma „NVO fonds”	Sekmēta iedzīvotāju sadarbība, solidaritāte un savstarpēja uzticēšanās; Nodrošināts atbalsts aktivitātēm, kas ietver pilsoniskās un politiskās līdzdalības, pilsoniskās izglītības un sabiedrības izpratnes par demokrātiskiem procesiem valstī, brīvprātīgā darba, filantropijas un citu svarīgu demokrātisku un sociālu kopienu veicināšanas pasākumus; Veicināta pilsoniskās sabiedrības attīstība un ilgtspēja.	Katru gadu NVO fonda ietvaros sniegts pielāgots atbalsts (atbalsts, kas pieejams dažādām mērķa grupām un dažāda profila organizācijām) vismaz 75 nevalstisko organizāciju projektiem ⁸² ; Īstenota mērķtiecīga pilsoniskās sabiedrības attīstības politika, pilsoniskās sabiedrības stiprināšanai.	KM	SIF, reģionu NVO atbalsta centri	2023.gada II pusgads
2.2.2.	Pilsoniskās sabiedrības attīstību, iekļaujošu līdzdalību un brīvprātīgo darbu veicinoši informatīvi un izglītojoši pasākumi, tai skaitā pastāvīgs atbalsts reģionu NVO.	Uzlabojusies iedzīvotāju izpratne par pilsoniskās sabiedrības būtību un līdzdalības formu daudzveidību, kā arī par brīvprātīgo darbu, iekļaujošu līdzdalību, sadarbību un solidaritāti.	Katru gadu nodrošināts vismaz 1 informatīvu pasākumu kopums par pilsoniskās līdzdalības formu daudzveidību un iekļaujošas līdzdalības būtību. Katru gadu nodrošināts pastāvīgs atbalsts vismaz 5 reģionālo NVO atbalsta centru darbībai.	SIF	KM	2023.gada II pusgads

⁸² Atbalsts nevalstiskajām organizācijām tiks nodrošināts atbilstoši konceptuālajā ziņojumā „Par valsts finansēta nevalstisko organizāciju fonda izveidi” ietvertajiem NVO darbības virzieniem. Konceptuālais ziņojums „Par valsts finansēta nevalstisko organizāciju fonda izveidi” apstiprināts ar Ministru kabineta 2015.gada 16.decembra rīkojumu Nr.792 „Par konceptuālo ziņojumu „Par valsts finansēta nevalstisko organizāciju fonda izveidi””. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/278602-par-konceptualo-zinojumu-par-valsts-finanseta-nevalstisko-organizaciju-fonda-izveidi>

			Katru gadu sniegts atbalsts brīvprātīgā darba un ziedošanas tradīciju attīstībai, veicinot iedzīvotāju sadarbību un solidaritāti. Katru gadu īstenoti vismaz 15 projekti. Katru gadu aktivitātes iesaistīti vismaz 1000 brīvprātīgie.			
2.2.3.	Reģionu NVO atbalsta programma	Nodrošināts pastāvīgs atbalsts pilsoniskās sabiedrības attīstībai reģionos.	Katru gadu nodrošināta 1 reģiona līmeņa NVO atbalsta centra kā pilsoniskās kompetences centra/inkubatora darbība katrā reģionā.	KM		2023.gada II pusgads
2.2.4.	NVO līdzfinansējuma programma	Nodrošināta Latvijas NVO līdzdalība starptautiskos projektos. Nodrošināts līdzfinansējums Eiropas Komisijas atbalstītajiem projektiem Eiropas Savienības programmās „Radošā Eiropa” un „Pilsoņi, Vienlīdzība, Tiesības un Vērtības”, veicinot Latvijas organizāciju līdzdalību starptautiskos projektos.	Katru gadu atbalstīti vismaz 25 projekti ⁸³ .	KM		2023.gada II pusgads
2.2.5.	Mazākumtautību NVO līdzdalības veicināšanas programma	Veicināta pilsoniskās sabiedrības attīstība un ilgtspēja; Stiprināta pilsoniskās sabiedrības organizāciju kapacitāte, tādējādi veicinot to darba efektivitāti.	Katru gadu sniegts atbalsts vismaz 16 mazākumtautību nevalstiskajām organizācijām.	KM		2023.gada II pusgads
2.2.6.	Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādņu īstenošanas uzraudzības padome	Nodrošināta saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības pamatnostādņu īstenošanas uzraudzība.	Katru gadu organizētas vismaz 2 Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādņu īstenošanas uzraudzības padomes sēdes; Izveidota pilsoniskās sabiedrības un demokrātiskas informatīvās telpas apakšgrupa.	KM	Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādņu īstenošanas uzraudzības padomē	2023.gada II pusgads

⁸³ Tostarp atbalstīti vismaz 20 projekti Eiropas Savienības programmās „Radošā Eiropa” un „Pilsoņi, Vienlīdzība, Tiesības un Vērtības”.

					iesaistītās institūcijas	
2.2.7.	Demokrātijas nedēļa	Stiprināta dažādu paaudžu un tautību Latvijas iedzīvotāju izpratne par demokrātijas vērtībām un tikumiem visos Latvijas reģionos; Veicināta sabiedrības izpratne par Latviju kā demokrātisku un nacionālu valsti.	Katru gadu, Demokrātijas nedēļas ietvaros, norisinājušies Demokrātijas svētki	VPK	Pašvaldības, NVO	2023.gada II pusgads
2.2.8.	Pilsoniskās sabiedrības organizāciju izaugsmes sekmēšana, stiprinot dialogu ar sabiedrību un veicinot tās līdzdalību publiskās pārvaldes lēmumu pieņemšanas procesos	Pilnveidots kvalitatīvāks un iesaistošs ietvars sabiedrības līdzdalībai lēmumu pieņemšanas procesos dažādās platformās un visos pārvaldības līmeņos, lai nodrošinātu mūsdienīgu pilsonisko dialogu starp publisko pārvaldi un nevalstisko sektoru, veicinot pārstāvniecību, kas sekmētu, ka sabiedrības intereses tiek uzklautas un ņemtas vērā rīcībpolitikas plānošanas un īstenošanas procesā.	Katru gadu organizētas domnīcas un forumi līdzdalības jautājumu risināšanai; Katru gadu noorganizēti semināri un kapacitātes stiprināšanas pasākumi pilsoniskā dialoga partneru organizāciju, līderu apmācību interešu pārstāvniecībā, atbalstīta pārstāvniecības mehānisma izveide atsevišķās nozarēs, sekmēta izpratne par pārstāvniecības iespējām un līdzdalību lēmumu pieņemšanā; Pilnveidota NVO un MK sadarbības memoranda padomes darbības efektivitāte, dodot iespēju NVO līdzorganizēt tās darbu, veikt izvērtējumus, pētījumus, ekspertīzes, piesaistīt ekspertus un konsultantus par nozaru rīcībpolitikas plānošanas dokumentiem.	VK	SIF	2023.gada I pusgads ⁸⁴

⁸⁴ 2023.gada I pusgads tiek plānots kā pasākuma (projekta) īstenošanas uzsākšanas laiks. Tā ieviešana un attiecīgi arī rezultātu pilnīga sasniegšana ir paredzēta līdz 2028.gadam. Darbības paredzēts īstenot Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2021.–2027. gada plānošanas perioda darbības programmas projekta 2021.-2027.gada periodam 4.3.4. specifiskā atbalsta mērķa „Skmēt aktīvu iekļaušanu, lai veicinātu vienlīdzīgas iespējas un aktīvu līdzdalību, kā arī uzlabotu nodarbinātību” 4.3.4.5. pasākuma „Atbalsts pilsoniskās sabiedrības organizāciju izaugmei, stiprinot līdzdalību publiskās pārvaldes lēmumu pieņemšanas procesos” ietvaros.

2.2.9.	Tiek veidoti Latvijas Republikas Satversmes lasījumi video un audio formātā. Plašā sabiedrībā tiek popularizēta Latvijas konstitūcija un tajā noteiktais demokrātijas funkcionēšanas mehānisms, tiek stiprināta izpratne par valsts pamatiem un uzticēšanās Latvijai	Žurnāla „Jurista Vārds” autori (Latvijas labākie tiesību zinātnieki un praktiķi, tiesību politikas veidotāji) piedalās Satversmes teksta lasījumos, kas bez maksas pieejami video un audio formātā. Ierakstus var izmantot dažādos publiskos pasākumos, izglītības iestādēs, kā arī noklausīties jebkurš interesents.	Satversmes lasījumi, kas bez maksas pieejami video un audio formātā – ar subtitriem.	VSIA „Latvijas Vēstnesis”		2022.gada I pusgads
2.2.10.	Sekmēt līdzdalības budžeta īstenošanu pašvaldībās ⁸⁵	Sagatavots līdzdalības budžeta īstenošanai nepieciešamais tiesiskais regulējums, metodisks materiāls (vadlīnijas) un nodrošināta līdzdalības platformas darbība, kas ir būtiski priekšnosacījumi uzlabotai sabiedrības līdzdalībai pašvaldību darbā, īstenojot līdzdalības budžetu.	Izstrādāts, Saeimā pieņemts un izsludināts Pašvaldību likums; Izstrādātas vadlīnijas pašvaldībām līdzdalības budžeta ieviešanai; Nodrošināta līdzdalības platformas izveide, darbība un uzturēšana.	VARAM	Plānošanas reģioni, pašvaldības	2023.gada II pusgads
2.3. Uzdevums	Veidot kvalitatīvu, drošu un iekļaujošu demokrātiskās līdzdalības un informācijas telpu					
2.3.1.	Pētījumos balstītas saliedētas sabiedrības politikas attīstība ⁸⁶	Sekmēta pētījumu veikšana par saliedētas sabiedrības politikas jautājumiem; Nodrošināta saliedētas sabiedrības politikas izvērtējumu veikšana; Nodrošināta juridiskās ekspertīzes pieejamība par saliedētas sabiedrības politikas jautājumiem; Veicināta objektīvas informācijas sagatavošana dialogam ar sabiedrību par demokrātijas un informācijas telpas kopsakarībām; Izpētīti diskriminācijas novēršanas un iecietības faktori Latvijā.	Veikti vismaz 2 pētījumi, izvērtējumi vai sabiedriskās domas aptaujas par saliedētas sabiedrības politikas jautājumiem; Veikta sabiedriskās domas aptauja par Latvijas iedzīvotāju zināšanām, prasmēm un attieksmēm diskriminācijas novēršanas un iecietības jomā; Veikts diskriminācijas novēršanas situācijas novērtējums ar rekomendācijām	KM		2023.gada II pusgads

⁸⁵ Tiks īstenots, ieviešot Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (apstiprinātas Ministru kabinetā 2019.gada 19.novembrī).

⁸⁶ Lai nodrošinātu datu salīdzināmību un efektīvu Plānā paredzēto rezultātīvo rādītāju izpildes izvērtēšanu, pētījumos tiks izmantoti identiski jautājumu formulējumi, pēc iespējas ņemot vērā arī iepriekš īstenotu pētījumu un aptauju ietvaros formulētos jautājumus (piemēram, 2020.gada novembrī tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra SKDS veiktās Latvijas iedzīvotāju aptaujas jautājumus).

			pretdiskriminācijas pārraudzības sistēmas uzlabošanai.			
2.3.2.	Analītiskās domāšanas, medijpratības un digitālo prasmju attīstības pasākumi, tostarp veicinot jauniešu medijpratību	Stiprinātas demokrātiskās vērtības Latvijas sabiedrībā, sekmējot sabiedrības, it īpaši jauniešu, medijpratību; Stiprināta pilsoniskās izglītības loma Latvijas sabiedrībā; Sekmēta savstarpējā uzticēšanās un tiesiskuma izpratne, veicinot inovatīvas un digitālas vides attīstību.	Katru gadu atbalstīti vismaz 10 projekti.	SIF		2023.gada II pusgads
2.3.3.	Uz vienotās valsts, tiesiskās informācijas un pilsoniskās izglītības platformas bāzes „LVportāls” realizē savu stratēģisko mērķi: veicināt sabiedrības tiesībratību un pilsonisko izglītību, tādējādi stiprinot uzticēšanos valsts pārvaldei un likuma varai, īpaši sekmējot diskusiju un izpratni par demokrātiskas sabiedrības pamatprincipiem un tiesiskumu Latvijā	Veicināta drošicamas tiesiskās informācijas pieejamība Latvijas sabiedrībai; Uzlabojusies sabiedrības izpratne par likumdošanu procesu un aktuālajām izmaiņām tiesiskajā regulējumā; Veicināta sabiedrības izpratnes un kvalitatīvas diskusijas norise Latvijas sabiedrībā par demokrātijas procesiem, valsts vērtībām un pilsonisko līdzdalību.	Tiesiskās informācijas un pilsoniskās izglītības tīmekļvietnes „Cilvēks. Valsts. Likums.” (www.lvportals.lv) vidējais unikālo lietotāju skaits: 2021.gadā – 235 000 lietotāju/mēnesī; 2022.gadā – 240 000 lietotāju/mēnesī 2023.gadā – 245 000 lietotāju/mēnesī.	VSIA „Latvijas Vēstnesis”		2023.gada II pusgads
2.3.4.	Saliedētas sabiedrības politikas veidošanas līdzdalības pasākumi (sabiedriskās domas izziņāšana, semināri, fokusgrupas, dizaina domāšanas darbnīcas u.c.)	Veicināta sabiedrības izpratnes veidošanās par pilsonisko līdzdalību. Nodrošināta sabiedrības iesaiste saliedētas sabiedrības politikas veidošanas procesos.	Katru gadu norisinājies vismaz 1 pasākums.	KM		2023.gada II pusgads
2.3.5.	Atbalsts pētniekiem un mediju profesionāļiem mediju monitoringa nodrošināšanai	Sekmēta regulāras un drošicamas informācijas pieejamība un analīze par Latvijas informācijas telpu	Veikts vismaz 1 pētījums vai mediju monitoringa pasākums	KM		2023.gada II pusgads

3. Rīcības virziens – Integrācija						
3.rīcības virziena politikas rezultāti		Latvijas iedzīvotāju vidū ir uzlabojusies dažādu sabiedrības grupu savstarpējā uzticēšanās, līdzdalība un sadarbība, un pieaudzis tolerances līmenis; Ir mazinājušies stereotipi un aizspriedumi pret dažādu sabiedrības grupu pārstāvjiem.				
Rezultatīvie rādītāji:		MIPEX indekss (Uzlaboti apstākļi visaptverošai imigrantu integrācijas politikai) (2019.g. 37 punkti ⇨ 2024.g. 39 punkti); Trešo valstu pilsoņi, kas pirmreizēji ieguvuši PUA, īpatsvars gadā, PMLP (2019.g. 1,1% ⇨ 2024.g. 1,7%); Mazākumtautību kolektīvu skaits, kas piedalās Dziesmu un deju svētku procesā (skaits) (2018.g. 108 ⇨ 2024.g. 110); Subjektīvā diskriminācijas pieredze, ESS (2020.g. 9,8% ⇨ 2024.g. 7,2%).				
3.1. Uzdevums	Veicināt Latvijā dzīvojošo ārvalstu pilsoņu integrāciju sabiedrībā					
N.p.k.	Pasākums	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Izpildes termiņš (līdz pusgadam)
3.1.1.	Nacionāla līmeņa koordinācijas sistēmas izveide, lai nodrošinātu atbalstu imigrantu līdzdalībai, kas saņēmuši tiesības uzturēties Latvijas teritorijā	Uzlabojusies ārvalstu pilsoņu piekļuve pakalpojumiem	Katru gadu vismaz 1000 trešo valstu pilsoņiem, tai skaitā starptautiskās aizsardzības saņēmējiem, nodrošināts informatīvs atbalsts; Katru gadu trešo valstu pilsoņiem, tai skaitā starptautiskās aizsardzības saņēmējiem, nodrošinātas konsultācijas par valsts un pašvaldību iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem, konsultācijas par pamattiesību jautājumiem, psihologa konsultācijas, un tulka pakalpojumi; Nodrošināta konsultatīva mehānisma starpsektorālai sadarbībai darbība; Nodrošināti mācību kursi speciālistiem.	KM		2022.gada II pusgads
3.1.2.	Latviešu valodas lietošanas publiskajā telpā, tai skaitā daudzveidīgu pieeju latviešu valodas apguvē, attīstīšana.	Uzlabojusies trešo valstu pilsoņu spējas sazināties latviešu valodā un iekļauties sabiedrības dzīvē.	Katru gadu nodrošināti latviešu valodas kursi un latviešu valodas klubi vismaz 500 trešo valstu pilsoņiem, sniedzot iespēju paaugstināt latviešu valodas prasmes vismaz par vienu līmeni, atbilstoši Eiropas Savienības	KM		2022.gada II pusgads

			valodu prasmju kopējam ietvaram.			
3.1.3.	Trešo valstu valstspiederīgo iesaistīšana Latvijas sabiedriskajā dzīvē, tai skaitā atbalsts mazaizsargātu personu (sievietes, bērni, veci cilvēki) un starptautiskās aizsardzības personu līdzdalības nodrošināšanai	Uzlabojusies trešo valstu pilsoņu spēja iekļauties Latvijas sabiedrībā un piekļuve pakalpojumiem.	Katru gadu nodrošināti integrācijas kursi vismaz 500 trešo valstu pilsoņiem.	KM		2022.gada II pusgads
3.1.4.	Starpkultūru komunikācijas mācības speciālistiem	Uzlabojusās dažādu jomu speciālistu zināšanas par kultūru daudzveidību un uzlabojusās starpkultūru dialoga prasmes, kā arī pilnveidota spēja īstenot integrācijas pasākumus.	Katru gadu starpkultūru komunikācijas kursu apguvuši vismaz 200 dažādu jomu speciālisti.	KM		2022.gada II pusgads
3.1.5.	Trešo valstu valstspiederīgo integrēšana Latvijas sabiedrībā, šajā procesā iesaistot plašsaziņas līdzekļus	Veicināts konstruktīvs dialogs starp trešo valstu pilsoņiem un sabiedrību; Sekmēta masu mediju sniegtās informācijas kvalitātes un satura pieejamības uzlabošanās par trešo valstu pilsoņu sociālās iekļaušanas jautājumiem.	Īstenots mācību kurss plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem par starpkultūru komunikāciju un trešo valstu pilsoņu sociālās iekļaušanas jautājumiem vismaz 28 stundu apjomā.	KM		2022.gada II pusgads
3.1.6.	Agrīnās integrācijas atbalsta pasākumi starptautiskās aizsardzības saņēmējiem (integrācijas kursi, latviešu valodas kursi, reto valodu tulku pakalpojuma nodrošināšana, konsultāciju nodrošināšana un starpkultūru komunikācijas mācības speciālistiem) ⁸⁷	Uzlabojusies starptautiskās aizsardzības saņēmēju piekļuve pakalpojumiem; Uzlabojusās dažādu jomu speciālistu zināšanas par kultūru daudzveidību un uzlabojusās starpkultūru dialoga prasmes, kā arī pilnveidota spēja īstenot integrācijas pasākumus.	Reto valodu tulku pakalpojumus izmantojušas vismaz 200 personas; Konsultāciju pakalpojumus izmantojušas vismaz 200 personas; Starpkultūru komunikācijas kursu apguvuši vismaz 140 dažādu jomu speciālisti; Nodrošināti integrācijas kursi vismaz 200 personām; Nodrošināti latviešu valodas kursi vismaz 200 personām.	KM		2023.gada II pusgads

⁸⁷ Ņemot vērā, ka Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas periodā finansējums projektu īstenošanai būs pieejams līdz 2022.gada nogalei, bet jaunā perioda finansējums projektu īstenošanai varētu būt pieejams tikai 2023.gada nogalē, ir jānodrošina „Rīcības plānā personām, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā” (apstiprināts ar Ministru kabineta 2015.gada 2.decembra rīkojumu Nr.759. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/278257-ricibas-plans-personu-kuram-nepieciesama-starptautiska-aizsardziba-parvietosana-un-uznemsana-latvija>) Kultūras ministrijas kompetencē esošo uzdevumu izpilde 2023.gadā.

3.1.7.	Konsultatīvā padome trešo valstu pilsoņu līdzdalībai.	Uzlabojusies trešo valstu pilsoņu, tai skaitā starptautiskās aizsardzības saņēmēju līdzdalība politiskajās norisēs.	Aktualizēts Konsultatīvās padomes trešo valstu pilsoņu līdzdalībai sastāvs, iesaistot mērķa grupu; Konsultatīvās padomes ietvaros izstrādāti priekšlikumi ES „Rīcības plāna par integrāciju un iekļaušanu 2021.-2027.gadam” ⁸⁸ īstenošanai; Katru gadu organizētas vismaz 2 konsultatīvās padomes sēdes.	KM		2023.gada II pusgads
3.1.8.	Kvalitatīva, ērti pieejama un viegli saprotama informācija par naturalizācijas procedūru.	Uzlabota informācijas pieejamība par naturalizācijas procedūru; Veicināta izpratnes veidošanās par Latvijas Republikas pilsonības iegūšanas un zaudēšanas jautājumiem.	Regulāri organizētas informācijas dienas Rīgā, Daugavpilī, Liepājā un Ventspilī par pilsonības iegūšanas jautājumiem; Pilnveidotas PMLP pārziņā esošās informācijas sistēmas, kas satur datus par pilsonības iegūšanas un zaudēšanas jautājumiem.	PMLP	IeM	2023.gada II pusgads
3.1.9.	Valsts valodas prasmes pārbaude un ar to saistītie atbalsta pasākumi, tai skaitā pārbaude un atbalsta pasākumi tiešsaistē.	Nodrošināta valsts valodas prasmes pārbaude Latvijas iedzīvotājiem un ārvalstu pilsoņiem, lai personas varētu konkurēt Latvijas darba tirgū, iegūt pastāvīgā iedzīvotāja statusu un sekmīgāk integrēties sabiedrībā.	Līdz 2024.gadam Valsts valodas prasmes pārbaudes kārtotāju personu skaits palielinājies par aptuveni 20% (salīdzinot ar 2018., 2019.gada rādītājiem).	IZM	VISC	2023.gada II pusgads
3.1.10.	Atbalsta pasākumi starptautiskās aizsardzības personām (bēgļiem un personām, kurām piešķirts alternatīvais statuss)	Uzlabojušās starptautiskās aizsardzības personu spējas sazināties latviešu valodā, iekļauties sabiedrības dzīvē un piekļūt pakalpojumiem.	Katru gadu nodrošināti integrācijas kursi vismaz 200 personām; Katru gadu nodrošināti latviešu valodas kursi vismaz 200 personām.	KM		2022.gada II pusgads

⁸⁸ European Commission (2020). Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Action plan on Integration and Inclusion 2021-2027. Brussels, 24.11.2020. COM(2020) 758 final. Pieejams: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/default/files/pdf/action_plan_on_integration_and_inclusion_2021-2027.pdf

3.1.11.	Vienas pieturas aģentūras izveide, veicinot jauniebraucēju iekļaušanos vietējā sabiedrībā, nodrošinot vienotu un kvalitatīvu pakalpojumu grozu	Lai veicinātu trešo valstu pilsoņu - ārzemnieku, bēgļu, personu ar patvēruma meklētāja vai alternatīvo statusu iesaisti sabiedrības sociālajos procesos un nodarbinātībā, nodrošināta „Vienas pieturas aģentūras” izveide, veicinot ārvalstu pilsoņu piekļuvi pakalpojumiem. Sekmēta trešo valstu pilsoņu spēja iekļauties Latvijas sabiedrībā. Sniegts atbalsts mērķa grupas integrācijā un sociālajā iekļaušanā iesaistītajām institūcijām un organizācijām, tostarp veicot problēmu analīzi un nodrošinot pieredzes un labās prakses apmaiņu starp institūcijām, kā arī priekšlikumu izstrādi normatīvā regulējuma pilnveidei, tai skaitā iesaistot visu mērķa grupu pārstāvjus.	Izveidota Vienas pieturas aģentūra	SIF	KM	2023.gada II pusgads ⁸⁹
3.2. Uzdevums	Sekmēt iedzīvotāju izpratni par sabiedrības daudzveidību, mazinot negatīvos stereotipus balstītu attieksmi pret dažādām sabiedrības grupām					
3.2.1.	Atbalsts mazākumtautību kultūras savpatnības saglabāšanai.	Nodrošināts atbalsts mazākumtautību kultūras saglabāšanai un attīstībai. Nodrošināta mazākumtautību kultūras biedrību dalība nacionālajā kultūras telpā, tostarp piedaloties Dziesmu un deju svētkos.	Ik gadu organizēta vismaz 1 radošā nometne vai profesionālās pilnveides seminārs mazākumtautību kolektīvu vadītājiem. Ik gadu sniegts atbalsts vismaz 10 mazākumtautību kolektīvu profesionālajai pilnveidei katrā reģionā;	LNKC, LNKBA	KM, LKA, NVO	2023.gada II pusgads

⁸⁹ 2023.gada II pusgads tiek plānots kā pasākuma (projekta) īstenošanas uzsākšanas laiks. Vienas pieturas aģentūras izveide, kā arī pilna pakalpojumu klāsta izstrāde un nodrošināšana mērķa grupai, attiecīgi arī rezultātu pilnīga sasniegšana ir paredzēta līdz 2028.gadam. Darbības paredzēts īstenot Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2021.–2027.gada plānošanas perioda darbības programmas projekta 4.3.4. specifiskā atbalsta mērķa „Sekmēt aktīvu iekļaušanu, lai veicinātu vienlīdzīgas iespējas un aktīvu līdzdalību, kā arī uzlabotu nodarbinātību” 4.3.4.9. pasākuma „Sabiedrības saliedēšana, veicinot jauniebraucēju iekļaušanos vietējā sabiedrībā un sekmējot starpkultūru komunikāciju” ietvaros. No 2023.gada finansējums vienas pieturas aģentūras izveidei un darbības nodrošināšanai paredzēts gan no ESF+, gan no Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda līdzekļiem. No Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda kopā plānoti aptuveni 3,5 mlj. euro. Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda mērķa grupa aptver trešo valstu pilsoņus un starptautiskās aizsardzības saņēmējus.

			Ik gadu kultūras vēstnieku programmā iesaistīti vismaz 20 dažādu kultūru pārstāvji tai skaitā Latgales reģiona dažādu kultūras nozaru pārstāvji.			
3.2.2.	Latvijas mazākumtautību festivāls	Nodrošināts atbalsts mazākumtautību kultūras saglabāšanai un attīstībai. Nodrošināta mazākumtautību kultūras biedrību dalība nacionālajā kultūras telpā.	Katru otro gadu organizēts 1 mazākumtautību kultūras festivāls, iesaistītas vismaz 50 mazākumtautību biedrības un vismaz 500 dalībniekus.	KM		2023.gada II pusgads
3.2.3.	Ģimeņu sadarbības programma latviešu, mazākumtautību un ārvalstu pilsoņu bērniem un jauniešiem	Veicināta izpratnes veidošanās par starpkultūru komunikāciju un koprades iespējām.	Katru gadu katrā Latvijas reģionā organizēts vismaz 1 ģimeņu sadarbības pasākums.	KM		2023.gada II pusgads
3.2.4.	Mazākumtautību un romu konsultatīvās padomes	Veicināta mazākumtautību, t.sk. romu līdzdalība valsts politikas izstrādē un īstenošanā.	Katru gadu organizētas vismaz 3 mazākumtautību NVO pārstāvju konsultatīvo komiteju sēdes; Katru gadu organizētas vismaz 3 Romu integrācijas politikas īstenošanas konsultatīvās padomes sēdes.	KM		2023.gada II pusgads
3.2.5.	Romu līdzdalības veicināšana un kultūras savpatnības saglabāšana.	Uzlabojusies romu spēja iekļauties un līdzdarboties sabiedrības procesos; Veicināta romu izpratne par tiesību un interešu aizstāvības jautājumiem; Veicināta sadarbība un dialogs starp romiem, pašvaldību iestādēm, nozaru ministrijām, izglītības iestādēm, pedagogiem un vecākiem un citām iesaistītajām pusēm; Veicināta romu mediatoru piesaiste un nodrošināts atbalsts romu mediatoru darbībai Latvijas pilsētās un novados; Attīstīta reģionālo ekspertu tīkla romu integrācijas jautājumos darbība; Veicināta romu NVO un pilsoniskās sabiedrības pārstāvju kapacitāte un līdzdalība dažādās dzīves jomās, t.sk. izglītības, nodarbinātības un kultūras	Ik gadu nodrošināti vismaz 2 sabiedrību informējoši, izglītojoši un pozitīvas pieredzes popularizēšanas pasākumi par Latvijas romu situāciju. Ik gadu nodrošināts sabiedrību informējošs pasākums Romu starptautiskās dienas ietvaros; Īstenots vismaz 1 pasākums par romu tiesību un interešu aizstāvēšanas jautājumiem; Katru gadu nodrošināta Latvijas romu platformas darbība; Katru gadu piesaistīti 5 romu mediatori; Katru gadu nodrošināti atbalsta pasākumi romu mediatoru darbam vismaz 6 Latvijas pilsētās un novados;	KM	IZM, VM, LM, pašvaldības	2023.gada II pusgads

		jomā, un pilsoniskās sabiedrības attīstībai;	Regulāri nodrošināta reģionālo ekspertu tīkla romu integrācijas jautājumos darbība; Īstenoti vismaz 10 romu NVO un pilsoniskās sabiedrības pārstāvju kapacitātes un līdzdalības veicināšanas pasākumi; Samazinājies romu skolēnu skaits, kas pārtrauc mācības un neiegūst obligāto izglītību (2024.gadā – 94%).			
3.2.6.	Sabiedrības izpratnes un informētības paaugstināšanas pasākumi par diskriminācijas mazināšanu un tolerances veicināšanu ⁹⁰	Izstrādāta un īstenota sabiedrības izpratnes un informētības pasākumu kampaņa veicinot dažādu sabiedrības grupu izpratnes par diskrimināciju paaugstināšanos, veicinot toleranci un sabiedrības saliedētību ar dažādām diskriminācijas riskam pakļauto personu grupām, kā arī veicinot izpratni par sociālās iekļaušanas nozīmi un informētību par pakalpojumu pieejamību mērķa grupām.	Turpināta sabiedrības izpratnes un informētības paaugstināšanas kampaņa.	LM	KM, SIF	2022.gada II pusgads
3.2.7.	Naida runas mazināšanas atbalsta programma projekta „Kapacitātes veidošana un izpratnes paaugstināšana neiecietības novēršanai un apkarošanai Latvijā – CALDER” ietvaros	Veicināta sabiedrības izglītošana par naida runu internetā, riskiem ar ko saskaras jaunieši internetā un mediju izglītošana; Veicināta iedzīvotāju spēja identificēt naida runu, ziņot par to un izmantot konstruktīvas metodes, lai ar to cīnītos; Sabiedrības tolerances pret naida runu mazināšana.	Veikts pētījums par tiesisko regulējumu cīņai pret naida noziegumiem un ksenofobiju, ieskaitot homofobiju un naida runu tiešsaistē un tā ieviešana praksē Latvijā; Atbilstoši pētījuma rezultātiem izstrādāti un prezentēti likuma grozījumu priekšlikumi;	SIF	LU, Valsts policija, Tiesu administrācija, Prokuratūra	2023. gada II pusgads

⁹⁰ Aktivitāte tiek īstenota ESF darbības programmas 2014.-2020.gadam „Izaugsme un nodarbinātība” 9.1.4.specifiskā atbalsta mērķa „Palielināt diskriminācijas riskiem pakļauto personu integrāciju sabiedrībā un darba tirgū” 9.1.4.4.pasākuma „Dažādību veicināšana (diskriminācijas novēršana)” ietvaros. Atsevišķas pasākuma aktivitātes ir ietvertas arī Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādņēs 2021.-2027.gadam (apstiprinātas Ministru kabinetā 01.09.2021.), Plānā sieviešu un vīriešu vienlīdzīgu tiesību un iespēju veicināšanai 2021.-2023.gadam (apstiprināts Ministru kabinetā 17.08.2021.), gan arī Plānā personu ar invaliditāti vienlīdzīgu iespēju veicināšanai 2021.-2023.gadam (apstiprināts Ministru kabinetā 17.08.2021.).

			<p>Izstrādātas vadlīnijas juristiem un citām saistītajām pusēm par pareizu un efektīvu tiesību normu piemērošanu praksē;</p> <p>Izstrādāta un pārbaudīta apmācību programma profesionāļiem, kas tieši iesaistīti naida noziegumu apkarošanā;</p> <p>Apmācīti 16 policisti, 16 prokurori, 16 tiesneši, 16 SIF darbinieki un apmācīti 3 darbinieki no katras partneriestādes, kas pēc tam pasniegs mācības (kopā 12).</p>			
3.2.8.	<p>Uz vienotas valsts, tiesiskās informācijas un pilsoniskās izglītības platformas bāzes tiek veidota žurnāla „Jurista Vārds” rakstu sērija „Juristu likteņi”, parādot, cik dažādi cilvēki devuši ieguldījumu Latvijas valsts un tās tiesiskās sistēmas izveidē.</p>	<p>Rakstu sērijā ir atspoguļota dažādu tautību (latviešu, krievu, ebreju, vācbaltiešu) un politiskās pārliecības juristu darbība starpkaru Latvijā un viņu ietekme uz Latvijas juridisko kultūru, valsts attīstību, demokrātiskajiem un tiesiskajiem procesiem.</p>	<p>Rakstu sērija ir publicēta, raksti apkopoti un izdoti krājuma (grāmatas) formātā.</p>	<p>VSIA „Latvijas Vēstnesis”</p>		<p>2023.gada II pusgads</p>

V Ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetu

1. Kopsavilkums par plānā iekļauto uzdevumu īstenošanai nepieciešamo valsts un pašvaldību budžeta finansējumu

Plāna sagatavošanas gaitā, starpinstitucionāla darba grupa sniedza priekšlikumus par Plānā iekļaujamiem pasākumiem un to finansējuma avotiem. Pamatnostādņu ietekmes novērtējumā uz valsts un pašvaldību budžetu, kas tika veidots saskaņā ar NAP2027 indikatīvo investīciju projektu kopumu, netika ietverts citu institūciju plānotais pasākumu finansējums, konkrēts ES finanšu instrumentu ietvaros plānotais pasākumu finansējums, kā arī nozaru ministriju vidēja termiņa prioritāro pasākumu pieteikumu ietvaros plānotais finansējums. Plānā ietvertu pasākumu īstenošanai nepieciešamais papildus finansējums nav ietverts NAP2027 indikatīvajā projektu kopumā un likumā „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2021., 2022. un 2023.gadam”. Šie pasākumi var tikt īstenoti, ja valsts budžeta sagatavošanas procesā tiks atbalstīts KM iesniegtais prioritāro pasākumu pieteikums. Savukārt ES finanšu instrumentu ietvaros plānoto pasākumu īstenošanai papildus nepieciešamais finansējums tiks pieprasīts atbilstoši ES struktūrfondu, programmu un citu finanšu instrumentu finansējuma pieprasīšanas kārtībai. Līdz ar to Plāna ietekmes novērtējumā uz valsts un pašvaldību budžetu ietvertais finansējuma apjoms atšķiras no Pamatnostādņu ietekmes novērtējumā uz valsts un pašvaldību budžetu norādītā finansējuma apjoma.

Plānā ietvertie pasākumi ir īstenoti arī 2021.gadā valsts budžeta ietvaros.

Nr.	Uzdevums/ Pasākums	Budžeta resors	Budžeta programmas (apakšprogrammas) kods un nosaukums	Vidēja termiņa budžeta ietvara likumā plānotais finansējums			Nepieciešamais papildus finansējums					Pasākuma īstenošanas gads (ja pasākuma īstenošana ir terminēta)
				2021.gads ⁹¹	2022.gads	2023.gads	2021.gads	2022.gads	2023.gads	turpmākajā laikposmā līdz pasākuma pabeigšana i (ja pasākuma īstenošana ir terminēta)	turpmāk ik gadu (ja pasākuma izpilde nav terminēta)	
		Finansējums plāna realizācijai kopā		4 241 141	4 271 412	3 689 676		1 453 496	1 762 320	570 000	901 217	
		tai skaitā:										
		01. Valsts prezidenta kanceleja										
			04.00.00 „Valsts prezidenta darbības nodrošināšana”									
		03. Ministru kabinets										
		tai skaitā:										
			63.08.00 „Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu un									2028

⁹¹ Izpildē esošs.

			pasākumu īstenošana”									
		08.Sabiedrības integrācijas fonds										
			tai skaitā:									
			01.00.00 „Sabiedrības integrācijas fonda vadība”	31 303	31 303	31 303						
			02.00.00 „Latvijas NVO fonda un latviešu valodas apguves programmas”		200 000	200 000			280 000		280 000	
			67.06.00 „Eiropas Kopienas iniciatīvas projektu un pasākumu īstenošana”	14 714	18 820							
			63.07.00 „Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana”						175 000	Vidēji 250 000		2028
			Jaunas budžeta apakšprogrammas ES fondu finansēšanas blokā						281 571	Vidēji 320 000		2028
		10.Aizsardzības ministrija										
			tai skaitā:									

			34.00.00 Jaunsardzes centrs budžeta ietvaros ⁹²									
		14.Iekšlietu ministrija										
			tai skaitā:									
			11.01.00 Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde	22 095	22 095	22 095					22 095	
			70.18.00 Iekšējās drošības un Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu projektu un pasākumu īstenošana (2014- 2020)	544 832				418 976 ⁹³				
		15.Izglītības un zinātnes ministrija										
			tai skaitā:									
			63.08.00 programma Eiropas Sociālā fonda (ESF) projekti (2014- 2020)	97 000				80 722	73 609			

⁹² Finansējums Aizsardzības ministrijas Jaunsardzes centra pasākumiem noteikts informatīvajā ziņojumā „Par valsts aizsardzības mācības ieviešanu un Jaunsardzes attīstību 2019.-2027.gadā”. Plānā iekļautie pasākumi ir daļa no valsts aizsardzības mācības.

⁹³ Plānotas izmaiņas, kurām finansējums atbilstoši Ministru kabineta 2018.gada 17.jūlija noteikumiem Nr. 421 „Kārtība, kādā veic gadskārtējā valsts budžeta likumā noteiktās apropriācijas izmaiņas” tiks pieprasīts no budžeta programmas 80.00.00 „Nesadalītais finansējums Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanai”.

			70.11.00 programma (valsts līdzfinansējums Erasmus+ programmai)					12 458	12 458			
		19. Tieslietu ministrija										
			tai skaitā:									
			09.07.00. Oficiālās publikācijas un tiesiskās informācijas nodrošināšana	492 330	480 279	480 279			10 060			
		21. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija										
			tai skaitā:									
			Atveseļošanās un noturības mehānisma finansējuma ietvaros ⁹⁴									
		22. Kultūras ministrija										
			tai skaitā:									
			26.01.00 Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana	1 832 232	2 682 392	2 682 392			929 622		599 122	
			70.18.00 Patvēruma,	963 660	657 516	108 607		941 340				

⁹⁴ Finansējums Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pasākumam tiks nodrošināts Atveseļošanās un noturības mehānisma ietvaros atbilstoši pieejamajām investīcijām <https://likumi.lv/ta/id/322858-par-latvijas-atveselosanas-un-noturibas-mehanisma-planu>

			migrācijas un integrācijas fonds									
			67.06.00 Eiropas Kopienas iniciatīvas projektu un pasākumu īstenošana	242 975	179 007	165 000						
1. rīcības virziens												
1.1.1.	Pastāvīgs dialogs ar sabiedrību par nacionālo identitāti un piederību	22.Kultūras ministrija	Budžeta ietvaros									
1.1.2.	Atbalsts novadu kultūrvēsturiskā mantojuma un identitātes saglabāšanai un attīstībai	22.Kultūras ministrija	26.01.00 Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana	37 000	50 000 ⁹⁵	50 000 ⁹⁵						
1.1.3.	Atbalsts Latgales kultūras tradīciju saglabāšanai un popularizēšanai	22.Kultūras ministrija	26.01.00 Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana		10 000 ⁹⁶	10 000 ⁹⁶						
1.1.4.	Mazākumtautību un latviešu jauniešu sadarbības programma	08.Sabiedrības integrācijas fonds	01.00.00 „Sabiedrības integrācijas fonda vadība”	31 303	31 303	31 303						

⁹⁵ Ministru kabineta 2021.gada 12.oktobra sēdes protokola Nr.69 47.§ „Likumprojekts „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024.gadam”” (21-TA-524)

⁹⁶ Ministru kabineta 2021.gada 12.oktobra sēdes protokola Nr.69 47.§ „Likumprojekts „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024.gadam”” (21-TA-524)

1.1.5.	Izglītojoši pasākumi skolēniem un jauniešiem par valsts aizsardzības jautājumiem un Latvijas valsts vēstures svarīgiem notikumiem	10.Aizsardzības ministrija	34.00.00 Jaunsardzes centrs budžeta ietvaros ⁹⁷									
1.2.1.	Latviešu valodas lietošanas veicināšanas programma „Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”	22.Kultūras ministrija	26.01.00 Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana	42 967	42 967	42 967						
		15.Izglītības un zinātnes ministrija	63.08.00 programma Eiropas Sociālā fonda (ESF) projekti (2014-2020)	97 000								
1.3.1.	Vienjošas atceres kultūras attīstību veidojošas iniciatīvas	22.Kultūras ministrija	26.01.00 Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana	130 000	160 000 ⁹⁸	160 000 ⁹⁸						

⁹⁷ Finansējums Aizsardzības ministrijas Jaunsardzes centra pasākumiem noteikts informatīvajā ziņojumā „Par valsts aizsardzības mācības ieviešanu un Jaunsardzes attīstību 2019.-2027.gadā”. Plānā iekļautie pasākumi ir daļa no valsts aizsardzības mācības.

⁹⁸ Ministru kabineta 2021.gada 12.oktobra sēdes protokola Nr.69 47.§ „Likumprojekts „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024.gadam”” (21-TA-524)

1.3.2.	Izglītojošas programmas Latvijas sabiedrībai par Latvijas valstiskuma veidošanos un attīstību Eiropas un Pasaules vēstures kontekstā, kas veicina piederības sajūtas un saliedētību Latvijas sabiedrībā	22.Kultūras ministrija	26.01.00 Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana	14 000	34 000 ⁹⁹	34 000 ⁹⁹						
1.3.3.	Pierādījumos balstītas informācijas par Latvijas vēstures notikumiem popularizēšana	22.Kultūras ministrija	26.01.00 Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana		42 000 ¹⁰⁰	42 000 ¹⁰⁰						
2.rīcības virziens												
2.1.1.	Demokrātijas un līdzdalības zināšanu un prasmju apguves domnīcas	22.Kultūras ministrija	26.01.00 Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana							30 000 ¹⁰¹		30 000 ¹⁰¹

⁹⁹ Ministru kabineta 2021.gada 12.oktobra sēdes protokola Nr.69 47.§ „Likumprojekts „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024.gadam”” (21-TA-524).

¹⁰⁰ Turpat.

¹⁰¹ Norādītais finansējums nav ietverts NAP2027 indikatīvajā investīciju projektu kopumā un likumā „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2021., 2022. un 2023.gadam”. Pasākums var tikt īstenots, ja valsts budžeta sagatavošanas procesā tiks atbalstīts KM iesniegtais prioritāro pasākumu pieteikums.

2.1.2.	Atbalsts starpskolu pilsoniskajām iniciatīvām	22.Kultūras ministrija	26.01.00 Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana						156 516 ₁₀₂		156 516 ¹⁰²	
2.1.3.	Izglītojoši pasākumi skolēniem un jauniešiem par pilsoniskās līdzdalības nozīmi valsts aizsardzībā	10.Aizsardzības ministrija	34.00.00 Jaunsardzes centrs budžeta ietvaros ¹⁰³									
2.1.4.	Starptautiskais pilsoniskās izglītības pētījums (IEA International Civic and Citizenship Education Study, IEA ICCS 2022), īstenots darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 8.3.6. specifiskā atbalsta mērķa „Ieviest izglītības	15.Izglītības un zinātnes ministrija	63.08.00 programma Eiropas Sociālā fonda (ESF) projekti (2014-2020)					80 722 ¹⁰⁴	73 609 ¹⁰⁴			
			70.11.00 programma (valsts līdzfinansējums Erasmus+ programmai)					12 458 ¹⁰⁵	12 458 ¹⁰⁵			

¹⁰² Norādītais finansējums nav ietverts NAP2027 indikatīvajā investīciju projektu kopumā un likumā „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2021., 2022. un 2023.gadam”. Pasākums var tikt īstenots, ja valsts budžeta sagatavošanas procesā tiks atbalstīts KM iesniegtais prioritāro pasākumu pieteikums.

¹⁰³ Finansējums Aizsardzības ministrijas Jaunsardzes centra pasākumiem noteikts informatīvajā ziņojumā „Par valsts aizsardzības mācības ieviešanu un Jaunsardzes attīstību 2019.-2027.gadā”. Plānā iekļautie pasākumi ir daļa no valsts aizsardzības mācības.

¹⁰⁴ Papildus nepieciešamais finansējums tiks pieprasīts atbilstoši ES struktūrfondu, programmu un citu finanšu instrumentu finansējuma pieprasīšanas kārtībai.

¹⁰⁵ Papildus nepieciešamais finansējums tiks pieprasīts atbilstoši ES struktūrfondu, programmu un citu finanšu instrumentu finansējuma pieprasīšanas kārtībai.

	kvalitātes monitoringa sistēmu” 8.3.6.2. pasākuma „Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveide” Eiropas Sociālā fonda projekta Nr. 8.3.6.2/17/I/001 „Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveide un īstenošana” ietvaros											
2.2.1.	Programma „NVO fonds”	22.Kultūras ministrija	26.01.00 Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana	1 500 000	1 800 000	1 800 000			300 000 ¹⁰⁶		300 000 ¹⁰⁶	
		08.Sabiedrības integrācijas fonds	02.00.00 „Latvijas NVO fonda un latviešu valodas apguves programmas”		200 000	200 000						

¹⁰⁶ Norādītais finansējums nav ietverts NAP2027 indikatīvajā investīciju projektu kopumā un likumā „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2021., 2022. un 2023.gadam”. Pasākums var tikt īstenots, ja valsts budžeta sagatavošanas procesā tiks atbalstīts KM iesniegtais prioritāro pasākumu pieteikums.

2.2.2.	Pilsoniskās sabiedrības attīstību, iekļaujošu līdzdalību un brīvprātīgo darbu veicinoši informatīvi un izglītojoši pasākumi, tai skaitā pastāvīgs atbalsts reģionu NVO	08.Sabiedrības integrācijas fonds	02.00.00 „Latvijas NVO fonda un latviešu valodas apguves programmas”						165 000 ¹⁰⁷		165 000 ¹⁰⁷	
2.2.3.	Reģionu NVO atbalsta programma	22.Kultūras ministrija	26.01.00 Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana		150 000 ¹⁰⁸	150 000 ¹⁰⁸						
2.2.4.	NVO līdzfinansējuma programma	22.Kultūras ministrija	26.01.00 Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana		105 000 ¹⁰⁹	105 000 ¹⁰⁹						
			67.06.00 Eiropas Kopienas iniciatīvas projektu un pasākumu īstenošana	86 000	150 000 ¹¹⁰	150 000 ¹¹⁰						
2.2.5.	Mazākumtautību NVO līdzdalības	22.Kultūras ministrija	26.01.00 Sabiedrības integrācijas		100 000 ¹¹¹	100 000 ¹¹¹						

¹⁰⁷ Norādītais finansējums nav ietverts NAP2027 indikatīvajā investīciju projektu kopumā un likumā „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2021., 2022. un 2023.gadam”. Pasākums var tikt īstenots, ja valsts budžeta sagatavošanas procesā tiks atbalstīts KM iesniegtais prioritāro pasākumu pieteikums.

¹⁰⁸ Ministru kabineta 2021.gada 12.oktobra sēdes protokola Nr.69 47.§ „Likumprojekts „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024.gadam”” (21-TA-524)

¹⁰⁹ Turpat.

¹¹⁰ Turpat.

¹¹¹ Turpat.

	veicināšanas programma		pasākumu īstenošana									
2.2.6.	Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības pamatnostādņu īstenošanas uzraudzības padome	22.Kultūras ministrija	Budžeta ietvaros									
2.2.7.	Demokrātijas nedēļa	01. Valsts prezidenta kanceleja	04.00.00 Valsts prezidenta darbības nodrošināšana									
2.2.8.	Pilsoniskās sabiedrības organizāciju izaugsmes sekmēšana, stiprinot dialogu ar sabiedrību un veicinot tās līdzdalību publiskās pārvaldes lēmumu pieņemšanas procesos	08.Sabiedrības integrācijas fonds	63.07.00 „Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana”						175 000 ¹¹²	Vidēji 250 000 ¹¹²		2028
		03. Ministru kabinets ¹¹³	63.08.00 „Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana”									
2.2.9.	Tiek veidoti Latvijas Republikas Satversmes lasījumi video	19. Tieslietu ministrija	09.07.00. Oficiālās publikācijas un tiesiskās informācijas nodrošināšana	12 051								2023

¹¹² Papildus nepieciešamais finansējums tiks pieprasīts atbilstoši ES struktūrfondu, programmu un citu finanšu instrumentu finansējuma pieprasīšanas kārtībai.

¹¹³ Konkrētu finansējuma apjoma sadalījumu starp Valsts kanceleju un Sabiedrības integrācijas fondu nav iespējams noteikt, ņemot vērā, ka diskusijas par konkrētām pasākuma aktivitātēm tiks īstenotas pēc Eiropas Savienības fondu darbības programmas apstiprināšanas Ministru kabineta noteikumu izstrādes procesā.

	un audio formātā. Plašā sabiedrībā tiek popularizēta Latvijas konstitūcija un tajā noteiktais demokrātijas funkcionēšanas mehānisms, tiek stiprināta izpratne par valsts pamatiem un uzticēšanās Latvijai											
2.2.10	Sekmēt līdzdalības budžeta īstenošanu pašvaldībās	21.Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	Atveseļošanās un noturības mehānisma finansējuma ietvaros ¹¹⁴									
2.3.1.	Pētījumos balstītas saliedētas sabiedrības politikas attīstība	22.Kultūras ministrija	26.01.00 Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana	0	26 425	26 425			30 000 ¹¹⁵		30 000 ¹¹⁵	
2.3.2.	Analītiskās domāšanas, medijpratības un digitālo prasmju	08.Sabiedrības integrācijas fonds	02.00.00 „Latvijas NVO fonda un latviešu valodas apguves programmas”						115 000 ¹¹⁶		115 000 ¹¹⁶	

¹¹⁴ Finansējums Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pasākumam tiks nodrošināts Atveseļošanās un noturības mehānisma ietvaros atbilstoši pieejamajām investīcijām <https://likumi.lv/ta/id/322858-par-latvijas-atveselosanas-un-noturibas-mehanisma-planu>

¹¹⁵ Norādītais finansējums nav ietverts NAP2027 indikatīvajā investīciju projektu kopumā un likumā „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2021., 2022. un 2023.gadam”. Pasākums var tikt īstenots, ja valsts budžeta sagatavošanas procesā tiks atbalstīts KM iesniegtais prioritāro pasākumu pieteikums.

¹¹⁶ Norādītais finansējums nav ietverts NAP2027 indikatīvajā investīciju projektu kopumā un likumā „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2021., 2022. un 2023.gadam”. Pasākums var tikt īstenots, ja valsts budžeta sagatavošanas procesā tiks atbalstīts KM iesniegtais prioritāro pasākumu pieteikums.

	attīstības pasākumi, tostarp veicinot jauniešu medijpratību											
2.3.3.	Uz vienotās valsts, tiesiskās informācijas un pilsoniskās izglītības platformas bāzes „LVportāls” realizē savu stratēģisko mērķi: veicināt sabiedrības tiesībpratību un pilsonisko izglītību, tādējādi stiprinot uzticēšanos valsts pārvaldei un likuma varai, īpaši sekmējot diskusiju un izpratni par demokrātiskas sabiedrības pamatprincipiem un tiesiskumu Latvijā	19. Tieslietu ministrija	09.07.00. Oficiālās publikācijas un tiesiskās informācijas nodrošināšana	480 279	480 279	480 279						

2.3.4.	Saliedētas sabiedrības politikas veidošanas līdzdalības pasākumi (sabiedriskās domas izziņāšana, semināri, fokusgrupas, dizaina domāšanas darbnīcas u.c.)	22.Kultūras ministrija	26.01.00 Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana		30 000 ¹¹⁷	30 000 ¹¹⁷						
2.3.5.	Atbalsts pētniekiem un mediju profesionāļiem mediju monitoringa nodrošināšanai	22.Kultūras ministrija	26.01.00 Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana		30 000 ¹¹⁸	30 000 ¹¹⁸						
3.rīcības virziens												
3.1.1.	Nacionāla līmeņa koordinācijas sistēmas izveide, lai nodrošinātu atbalstu imigrantu līdzdalībai, kas saņēmuši tiesības uzturēties	22.Kultūras ministrija	70.18.00 Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds	277 731	277 731	92 576		35 000 ¹¹⁹				

¹¹⁷ Ministru kabineta 2021.gada 12.oktobra sēdes protokola Nr.69 47.§ „Likumprojekts „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024.gadam”” (21-TA-524)

¹¹⁸ Turpat.

¹¹⁹ Papildus nepieciešamais finansējums tiks pieprasīts atbilstoši ES struktūrfondu, programmu un citu finanšu instrumentu finansējuma pieprasīšanas kārtībai.

	Latvijas teritorijā											
3.1.2.	Latviešu valodas lietošanas publiskajā telpā, tai skaitā daudzveidīgu pieeju latviešu valodas apguvē, attīstīšana	22.Kultūras ministrija	70.18.00 Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds	292 631	165 583			422 620 ¹²⁰				
3.1.3.	Trešo valstu valstspiederīgo iesaistīšana Latvijas sabiedriskajā dzīvē, tai skaitā atbalsts mazaizsargātu personu (sievietes, bērni, veci cilvēki) un starptautiskās aizsardzības personu līdzdalības nodrošināšanai	22.Kultūras ministrija	70.18.00 Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds	313 392	166 109							
3.1.4.	Starpkultūru komunikācijas mācības speciālistiem (pasākums integrēts 3.1.1.pasākumā)	22.Kultūras ministrija	70.18.00 Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds									

¹²⁰ Papildus nepieciešamais finansējums tiks pieprasīts atbilstoši ES struktūrfondu, programmu un citu finanšu instrumentu finansējuma pieprasīšanas kārtībai.

3.1.5.	Trešo valstu valstspiederīgo integrēšana Latvijas sabiedrībā, šajā procesā iesaistot plašsaziņas līdzekļus	22.Kultūras ministrija	70.18.00 Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds	31 812					483 720 ¹²¹			
3.1.6.	Agrīnās integrācijas atbalsta pasākumi starptautiskās aizsardzības saņēmējiem (integrācijas kursi, latviešu valodas kursi, reto valodu tulku pakalpojuma nodrošināšana, konsultāciju nodrošināšana un starpkultūru komunikācijas mācības speciālistiem)	22.Kultūras ministrija	26.01.00 Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana						290 500 ¹²²			2023
3.1.7.	Konsultatīvā padome trešo valstu pilsoņu līdzdalībai	22.Kultūras ministrija	Budžeta ietvaros									

¹²¹ Papildus nepieciešamais finansējums tiks pieprasīts atbilstoši ES struktūrfondu, programmu un citu finanšu instrumentu finansējuma pieprasīšanas kārtībai.

¹²² Norādītais finansējums nav ietverts NAP2027 indikatīvajā investīciju projektu kopumā un likumā „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2021., 2022. un 2023.gadam”. Pasākums var tikt īstenots, ja valsts budžeta sagatavošanas procesā tiks atbalstīts KM iesniegtais prioritāro pasākumu pieteikums.

3.1.8.	Kvalitatīva, ērti pieejama un viegli saprotama informācija par naturalizācijas procedūru	14.Iekšlietu ministrija	11.01.00 Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde	22 095	22 095	22 095				22 095 ¹²³		
		14.Iekšlietu ministrija. Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde	70.18.00 Iekšējās drošības un Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu projektu un pasākumu īstenošana (2014-2020)	482 553					418 064 ^{124,125}			2022
		14.Iekšlietu ministrija. Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs		62 279					912 ¹²⁶			2022
3.1.9.	Valsts valodas prasmes pārbaude un ar to saistītie atbalsta pasākumi, tai skaitā pārbaude un atbalsta	15.Izglītības un zinātnes ministrija	Budžeta ietvaros ¹²⁷									

¹²³ Norādītais finansējums nav ietverts NAP2027 indikatīvajā investīciju projektu kopumā un likumā „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2021., 2022. un 2023.gadam”. Pasākums var tikt īstenots, ja valsts budžeta sagatavošanas procesā tiks atbalstīts KM iesniegtais prioritāro pasākumu pieteikums.

¹²⁴ Papildus nepieciešamais finansējums tiks pieprasīts atbilstoši ES struktūrfondu, programmu un citu finanšu instrumentu finansējuma pieprasīšanas kārtībai.

¹²⁵ Plānotas izmaiņas, kurām finansējums atbilstoši Ministru kabineta 2018.gada 17.jūlija noteikumiem Nr. 421 „Kārtība, kādā veic gadskārtējā valsts budžeta likumā noteiktās apropriācijas izmaiņas” tiks pieprasīts no budžeta programmas 80.00.00 „Nesadalītais finansējums Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanai”.

¹²⁶ Papildus nepieciešamais finansējums tiks pieprasīts atbilstoši ES struktūrfondu, programmu un citu finanšu instrumentu finansējuma pieprasīšanas kārtībai.

¹²⁷ Finansējums pasākumam „Valsts valodas prasmes pārbaude un ar to saistītie atbalsta pasākumi, tai skaitā pārbaude un atbalsts pasākumi tiešsaistē” iekļauts Izglītības un zinātnes ministrijas izstrādātajās „Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam”. <https://likumi.lv/ta/id/325679-par-valsts-valodas-politikas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>

	pasākumi tiešsaistē											
3.1.10	Atbalsta pasākumi starptautiskās aizsardzības personām (bēgļiem un personām, kurām piešķirts alternatīvais statuss)	22.Kultūras ministrija	70.18.00 Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds	48 094	48 093	16 031						
3.1.11	Vienas pieturas aģentūras izveide, veicinot jauniebraucēju iekļaušanos vietējā sabiedrībā, nodrošinot vienotu un kvalitatīvu pakalpojumu grozu	08.Sabiedrības integrācijas fonds	Jaunas budžeta apakšprogrammas ES fondu finansēšanas blokā						281 571 ¹²⁸	Vidēji 320 000 ¹²⁸		2028
3.2.1.	Atbalsts mazākumtautību u kultūras savpatnības saglabāšanai	22.Kultūras ministrija	26.01.00 Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana	53 840	90 000 ¹²⁹	90 000 ¹²⁹						
3.2.2.	Latvijas mazākumtautību u festivāls	22.Kultūras ministrija	26.01.00 Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana	52 425	10 000	10 000			60 000 ¹³⁰		20 000 ¹³⁰	

¹²⁸ Papildus nepieciešamais finansējums tiks pieprasīts atbilstoši ES struktūrfondu, programmu un citu finanšu instrumentu finansējuma pieprasīšanas kārtībai.

¹²⁹ Ministru kabineta 2021.gada 12.oktobra sēdes protokola Nr.69 47.§ „Likumprojekts „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024.gadam”” (21-TA-524)

¹³⁰ Norādītais finansējums nav ietverts NAP2027 indikatīvajā investīciju projektu kopumā un likumā „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2021., 2022. un 2023.gadam”. Pasākums var tikt īstenots, ja valsts budžeta sagatavošanas procesā tiks atbalstīts KM iesniegtais prioritāro pasākumu pieteikums.

3.2.3.	Gimeņu sadarbības programma latviešu, mazākumtautību un ārvalstu pilsoņu bērniem un jauniešiem	22.Kultūras ministrija	26.01.00 Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana						62 606 ¹³¹		62 606 ¹³¹	
3.2.4.	Mazākumtautību un romu konsultatīvās padomes	22.Kultūras ministrija	Budžeta ietvaros									
3.2.5.	Romu līdzdalības veicināšana un kultūras savpatnības saglabāšana	22.Kultūras ministrija	26.01.00 Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana	2 000	2 000	2 000						
		22.Kultūras ministrija	67.06.00 Eiropas Kopienas iniciatīvas projektu un pasākumu īstenošana	156 975	29 007	15 000						
3.2.6.	Sabiedrības izpratnes un informētības paaugstināšanas pasākumi par diskriminācijas mazināšanu un	08.Sabiedrības integrācijas fonds	63.07.00 „Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana”	0 ¹³²	0 ¹³²							

¹³¹ Norādītais finansējums nav ietverts NAP2027 indikatīvajā investīciju projektu kopumā un likumā „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2021., 2022. un 2023.gadam”. Pasākums var tikt īstenots, ja valsts budžeta sagatavošanas procesā tiks atbalstīts KM iesniegtais prioritāro pasākumu pieteikums.

¹³² Plānā iekļautā 3.2.6.pasākuma īstenošana un tam nepieciešamais finansējums (ESF darbības programmas 2014.-2020.gadam „Izaugsme un nodarbinātība” 9.1.4.specifiskā atbalsta mērķa „Palielināt diskriminācijas riskiem pakļauto personu integrāciju sabiedrībā un darba tirgū” 9.1.4.4.pasākuma „Dažādību veicināšana (diskriminācijas novēršana)” ietvaros) ietverts Labklājības ministrijas izstrādātajā Plānā sieviešu un vīriešu vienlīdzīgu tiesību un iespēju veicināšanai 2021.-2023.gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2021.gada 17.augusta rīkojumu Nr.578 (prot. Nr.56 43.§)). Atsevišķas pasākuma aktivitātes ir ietvertas arī Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnēs 2021.-2027.gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2021.gada 1.septembra rīkojumu Nr.616 (prot. Nr.58 37.§)) un Plānā personu ar invaliditāti vienlīdzīgu iespēju veicināšanai 2021.-2023.gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2021.gada 17.augusta rīkojumu Nr.577 (prot. Nr.56 42.§)).

	tolerances veicināšanu											
3.2.7.	Naida runas mazināšanas atbalsta programma projekta „Kapacitātes veidošana un izpratnes paaugstināšana neiecietības novēršanai un apkarošanai Latvijā – CALDER” ietvaros	08.Sabiedrības integrācijas fonds	67.06.00 „Eiropas Kopienas iniciatīvas projektu un pasākumu īstenošana”	14 714	18 820							
3.2.8.	Uz vienotas valsts, tiesiskās informācijas un pilsoniskās izglītības platformas bāzes tiek veidota žurnāla „Jurista Vārds” rakstu sērija „Juristu likteņi”, parādot, cik dažādi cilvēki devuši ieguldījumu Latvijas valsts un tās tiesiskās sistēmas izveidē	19. Tieslietu ministrija	09.07.00. Oficiālās publikācijas un tiesiskās informācijas nodrošināšana						10 060 ¹³³			2023

¹³³ Norādītais finansējums nav ietverts NAP2027 indikatīvajā investīciju projektu kopumā un likumā „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2021., 2022. un 2023.gadam”. Pasākums var tikt īstenots, ja valsts budžeta sagatavošanas procesā tiks atbalstīts KM iesniegtais prioritāro pasākumu pieteikums.

Ministriņām un citām atbildīgajām institūcijām plānā paredzēto pasākumu īstenošanu 2022.gadā nodrošināt piešķirto valsts budžeta līdzekļu ietvaros. Jautājums par papildu valsts budžeta līdzekļu piešķiršanu plānā paredzēto pasākumu īstenošanai 2023.gadā un turpmāk skatāms Ministru kabinetā gadskārtējā valsts budžeta likumprojekta un vidēja termiņa budžeta ietvara likumprojekta sagatavošanas un izskatīšanas procesā kopā ar visu ministriju un centrālo valsts iestāžu iesniegtajiem priekšlikumiem prioritārajiem pasākumiem atbilstoši valsts budžeta finansiālajām iespējām.

Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2021.-2027.gada plānošanas perioda un Atveseļošanās un noturības mehānisma finansējums kā plāna projektā norādīto uzdevumu īstenošanai nepieciešamais finansējuma avots un tā apjoms var mainīties, ņemot vērā, ka šobrīd vēl nav panākta konceptuāla vienošanās ar Eiropas Komisiju un Eiropas Padomi, kura apstiprinās Atveseļošanās un noturības mehānisma plānu, par plānotajām investīcijām no Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda un Atveseļošanās un noturības mehānisma.

2. Detalizēts aprēķins plānā iekļauto uzdevumu īstenošanai nepieciešamajam papildu finansējumam

Šajā plāna sadaļā ir sniegts detalizēts aprēķins par pasākumiem, kuru īstenošanai nepieciešamais finansējums nav ietverts NAP2027 indikatīvajā investīciju projektu kopumā un likumā „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024.gadam”. Pasākumiem nepieciešamais finansējums tiks pieprasīts ministriju prioritāro pasākumu pieteikumu ietvaros. Detalizētie aprēķini neietver tos pasākumus, kurus plānots īstenot esošo ES struktūrfondu, programmu vai citu finanšu instrumentu finansējuma ietvaros.

Nr.	Uzdevums/Pasākums	Budžeta resors	Budžeta programmas (apakšprogrammas) kods un nosaukums	Nepieciešamais papildus finansējums, eiro			Aprēķins
				2021.gads	2022.gads	2023.gads	
2.1.1.	Demokrātijas un līdzdalības zināšanu un prasmju apguves domnīcas	22.Kultūras ministrija	26.01.00 „Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana”			30 000	2023.gadā un turpmāk ik gadu - 30 000 <i>euro</i> /gadā, vismaz 1 domnīca katrā reģionā (5 reģioni x 6 000 <i>euro</i>)
2.1.2.	Atbalsts starpskolu pilsoniskajām iniciatīvām	22.Kultūras ministrija	26.01.00 „Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana”			156 516	2023.gadā un turpmāk ik gadu - 156 516 <i>euro</i> /gadā, konkursa kārtībā atbalstīt vismaz 10 dažādu Latvijas NVO organizētus notikumus dažādās Latvijas vietās (līdz 11 180 <i>euro</i> vienam projektam x 14 projekti)
2.2.1.	Programma „NVO fonds”	22.Kultūras ministrija	26.01.00 „Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana”			300 000	Konkursa kārtībā atbalstīti vismaz 75 projekti. Indikatīvais projekta apjoms ir 2 000 līdz 40 000 <i>euro</i>
2.2.2.	Pilsoniskās sabiedrības attīstību, iekļaujošu līdzdalību un brīvprātīgo darbu veicinoši informatīvi un izglītojoši pasākumi, tai skaitā pastāvīgs atbalsts reģionu NVO	08.Sabiedrības integrācijas fonds	02.00.00 „Latvijas NVO fonda un latviešu valodas apguves programmas”			165 000	Katru gadu īstenoti vismaz 15 projekti. Katru gadu aktivitātes iesaistīti vismaz 1000 brīvprātīgie. Viena projekta maksimālās izmaksas 10 000 <i>euro</i> . Programmas īstenošanas izmaksas gadā 15 000 <i>euro</i> (personāls 0.5 slodze, administratīvās izmaksas (IT atbalsts, sakaru pakalpojumi, telpu noma u.tml.) un publicitātes pasākumi)

2.2.8.	Pilsoniskās sabiedrības organizāciju izaugsmes sekmēšana, stiprinot dialogu ar sabiedrību un veicinot tās līdzdalību publiskās pārvaldes lēmumu pieņemšanas procesos	08.Sabiedrības integrācijas fonds	63.07.00 „Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana”			175 000	Finansējums 2023.gadā paredzēts atbilstoši plānotajam projekta īstenošanai nepieciešamajam finansējuma apmēram. Finansējumu paredzēts piesaistīt Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas politikas fondu 2021.-2027.gada plānošanas perioda Darbības programmas projekta 2021.-2027.gada periodam 4.3.4.specifiskā atbalsta mērķa „Skmēt aktīvu iekļaušanu, lai veicinātu vienlīdzīgas iespējas un aktīvu līdzdalību, kā arī uzlabotu nodarbinātību” 4.3.4.5.pasākuma „Atbalsts pilsoniskās sabiedrības organizāciju izaugsmei, stiprinot līdzdalību publiskās pārvaldes lēmumu pieņemšanas procesos” ietvaros. 2023.gadā no valsts budžeta būs nepieciešami 175 000 <i>euro</i> , nākamajos gados vidēji 250 000 <i>euro</i> gadā (veikt izvērtējumus, pētījumus, ekspertīzes, piesaistīt ekspertus un konsultantus, rīkot informatīvus un izglītojošus pasākumus, atbalstīt sadarbības mehānismu izveidi un norisi (darba grupas, domnīcas), rīkot ikgadējus forumus par līdzdalības jautājumiem
		03. Ministru kabinets ¹³⁴					

¹³⁴ Konkrētu finansējuma apjoma sadalījumu starp Valsts kanceleju un Sabiedrības integrācijas fondu nav iespējams noteikt, ņemot vērā, ka diskusijas par konkrētām pasākuma aktivitātēm tiks īstenotas pēc ES fondu darbības programmas apstiprināšanas Ministru kabineta noteikumu izstrādes procesā

2.3.1.	Pētījumos balstītas saliedētas sabiedrības politikas attīstība	22.Kultūras ministrija	26.01.00 „Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana”			30 000	2023.gadā un turpmāk ik gadu – 30 000 <i>euro</i> /gadā. Izdevumi 1 pētījuma vai sabiedriskās domas aptaujai, balstoties uz kvalitatīvās pētniecības metodēm (piemēram, fokusgrupas diskusijas, padziļinātās intervijas u.tml.) izstrādei, atbilstoši 2020.gada decembra pētījumā „Priekšlikumi Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības pamatnostādņu 2021.-2027.gadam rezultātu un ietekmes rādītāju modelim” noteiktajiem rezultatīvajiem rādītājiem
2.3.2.	Analītiskās domāšanas, medijpratības un digitālo prasmju attīstības pasākumi, tostarp veicinot jauniešu medijpratību	08.Sabiedrības integrācijas fonds	02.00.00 „Latvijas NVO fonda un latviešu valodas apguves programmas”			115 000	Katru gadu atbalstīti vismaz 10 projekti. Viena projekta maksimālās izmaksas 10 000 <i>euro</i> . Programmas īstenošanas izmaksas gadā 15 000 <i>euro</i> (personāls 0.5 slodze, administratīvās izmaksas (IT atbalsts, sakaru pakalpojumi, telpu noma u.tml.) un publicitātes pasākumi)

3.1.6.	Agrinās integrācijas atbalsta pasākumi starptautiskās aizsardzības saņēmējiem (integrācijas kursi, latviešu valodas kursi, reto valodu tulku pakalpojuma nodrošināšana, konsultāciju nodrošināšana un starpkultūru komunikācijas mācības speciālistiem)	22.Kultūras ministrija	26.01.00 „Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana”		290 500	<p>Projekta īstenošana paredzēta 2023.gadā, gadījumā, ja Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda finanšu līdzekļi 2023.gadā nebūs pieejami.</p> <p><i>Integrācijas kurss starptautiskās aizsardzības saņēmējiem:</i> Vidējās izmaksas vienai personai 220 euro x prognozētais skaits 2023.gadā 200 personas, ņemot vērā Eurostat datus par vidējo starptautiskās aizsardzības saņēmēju skaitu (253) laika posmā no 2016. līdz 2020.gadam Latviešu valodas kurss starptautiskās aizsardzības saņēmējiem: Vidējās izmaksas vienai personai 389 euro x 200 personas <i>Reto valodu tulku pakalpojuma nodrošināšana:</i> Vidējās izmaksas mēnesī 10 805 euro x projekta īstenošana 12 mēneši <i>Konsultantu pakalpojums starptautiskās aizsardzības personām:</i> vidējās izmaksas konsultācijai 30 euro x vidējais projekta konsultāciju skaits 214 <i>Starpkultūru komunikācijas mācības speciālistiem:</i> Vidēji 12 mēnešos apmācīti 140 speciālisti x izmaksas uz speciālistu 233 euro</p>
--------	---	------------------------	---	--	---------	--

3.1.8.	Kvalitatīva, ērti pieejama un viegli saprotama informācija par naturalizācijas procedūru	14.Iekšlietu ministrija. Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde	70.18.00 Iekšējās drošības un Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu projektu un pasākumu īstenošana (2014-2020)		418 064	Finansējums paredzēts, lai īstenotu Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda nacionālās programmas projekta „Naturalizācijas atbalstošo informācijas sistēmu un saistīto procesu pilnveidošana un attīstība” ietvaros plānotos pasākumus. Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei 2022.gadā: 418 064 <i>euro</i> (ES finansējums (75%) 313 548 <i>euro</i> , valsts budžets (25%) 104 516 <i>euro</i>), lai izstrādātu jaunu Pilsonības iegūšanas un zaudēšanas informācijas sistēmu (PIZIS). Aprēķins: 1) projekta administratīvā personāla un ekspertu atlīdzības izmaksas - 7 359 <i>euro</i> ; 2) jaunas Pilsonības iegūšanas un zaudēšanas informācijas sistēmas izstrāde- 410 705 <i>euro</i>
		14.Iekšlietu ministrija. Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs				

3.1.11.	Vienas pieturas aģentūras izveide, veicinot jauniebraucēju iekļaušanos vietējā sabiedrībā, nodrošinot vienotu un kvalitatīvu pakalpojumu grozu	08.Sabiedrības integrācijas fonds	Jaunas budžeta apakšprogrammas ES fondu finansēšanas blokā			281 571	Finansējums 2023.gadā paredzēts atbilstoši plānotajam projekta īstenošanai nepieciešamajam finansējuma apmēram. Finansējumu paredzēts piesaistīt Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2021.–2027.gada plānošanas perioda darbības programmas projekta 4.3.4.specifiskā atbalsta mērķa „Skmēt aktīvu iekļaušanu, lai veicinātu vienlīdzīgas iespējas un aktīvu līdzdalību, kā arī uzlabotu nodarbinātību” 4.3.4.9.pasākuma „Sabiedrības saliedēšana, veicinot jauniebraucēju iekļaušanos vietējā sabiedrībā un sekmējot starpkultūru komunikāciju” ietvaros. No 2023.gada finansējums vienas pieturas aģentūras izveidei un darbības nodrošināšanai paredzēts gan no ESF+, gan no Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda līdzekļiem. No Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda kopā plānoti aptuveni 3,5 mlj. <i>euro</i>
3.2.2.	Latvijas mazākumtautību festivāls	22.Kultūras ministrija	26.01.00 „Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana”			60 000	Līdz šim festivālam katru gadu atvēlēti 10 000 <i>euro</i> . 2023.gadā mazākumtautību kultūras festivāls ar vismaz 50 mazākumtautību biedrību un vismaz 500 dalībnieku piedalīšanos visās festivāla norisēs (dienas koncertprogramma, meistarklases, noslēguma koncerts, dalībnieku ēdināšana, materiāltehniskie izdevumi u.c.)
3.2.3.	Ģimeņu sadarbības programma latviešu, mazākumtautību un ārvalstu pilsoņu bērniem un jauniešiem	22.Kultūras ministrija	26.01.00 „Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana”			62 606	2023.gadā un turpmāk ik gadu - 62 606 <i>euro/gadā</i> , katrā reģionā vismaz 1 ģimeņu sadarbības pasākums (5 reģioni x indikatīvi 12 520 <i>euro</i> pasākumam (nometne, meistarklases, darbnīcas u.tml.))

3.2.8.	Uz vienotas valsts, tiesiskās informācijas un pilsoniskās izglītības platformas bāzes tiek veidota žurnāla „Jurista Vārds” rakstu sērija „Juristu likteņi”, parādot, cik dažādi cilvēki devuši ieguldījumu Latvijas valsts un tās tiesiskās sistēmas izveidē	19. Tieslietu ministrija	09.07.00. Oficiālās publikācijas un tiesiskās informācijas nodrošināšana budžeta ietvaros			10 060	Grāmata plānota 1000 eks. tirāžā 280 lpp. apjomā. Izmaksas veido: mākslinieciskā un tehniskā maketa sagatavošana - 3500 <i>euro</i> ; rediģēšana/korektūra 560 <i>euro</i> ; tipogrāfijas izmaksas 5000 <i>euro</i> ; loģistikas izmaksas (noliktava, transportēšana/piegāde) 1000 <i>euro</i>
--------	--	--------------------------	---	--	--	--------	--

Kultūras ministrs

(paraksts**)

N. Puntulis

** Dokuments ir parakstīts ar TAP portāla elektroniskās parakstīšanas rīku